

บทที่ 5

ความสัมพันธ์ระหว่างบริบทการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและ วัฒนธรรมของชุมชนที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับท้องถิ่น ตั้งแต่พ.ศ.2540-ปัจจุบัน

จากบทที่ผ่านมาได้นำเสนอลักษณะและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาข้อที่ (1) และ (2) และสำหรับในบทนี้จึงนำผลการศึกษาดังกล่าวมาอธิบายและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบริบทการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับท้องถิ่นตั้งแต่พ.ศ.2540-2552 อันเป็นการตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษาข้อที่ (3) ซึ่งได้ผลการศึกษาจากการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และจากการวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ทั้ง 3 กลุ่มได้แก่ เจ้าหน้าที่/ข้าราชการประจำที่ปฏิบัติงานในเขตตำบลแม่สลองนอก นักการเมืองท้องถิ่นและตัวแทนประชาชนกลุ่มต่างๆในพื้นที่

โดยผู้ศึกษาได้จัดแบ่งการนำเสนอผลการศึกษาส่วนนี้ออกเป็น 5 ตอนดังต่อไปนี้

- 5.1 การเมืองระดับท้องถิ่นของตำบลแม่สลองนอก ช่วงตั้ง อบต. สมัยแรก พ.ศ.2540-2544
- 5.2 การเมืองระดับท้องถิ่นของตำบลแม่สลองนอก ช่วง พ.ศ.2544-2548
- 5.3 การเมืองระดับท้องถิ่นของตำบลแม่สลองนอก ช่วง พ.ศ.2548-2552
- 5.4 การเมืองระดับท้องถิ่นของตำบลแม่สลองนอก ช่วง พ.ศ.2552-ปัจจุบัน
- 5.5 บทวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ

5.1 การเมืองระดับท้องถิ่นของตำบลแม่สลองนอก ช่วงตั้ง อบต. สมัยแรก พ.ศ.2540-2544

5.1.1 บริบทการเมืองท้องถิ่นตำบลแม่สลองนอกก่อนพ.ศ.2540

เพื่อให้ภาพการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับท้องถิ่นชัดเจนขึ้นในเบื้องต้นจำเป็นที่จะต้องสร้างความเข้าใจการเมืองท้องถิ่นในช่วงก่อนพ.ศ.2540 หรือช่วงก่อนการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้เห็นภาพว่า การเมืองท้องถิ่นก่อนมีองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นอย่างไร และภายหลังจากยกสถานะจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร โดยการเมืองท้องถิ่นตำบลแม่สลองนอก (ก่อนพ.ศ.2540) ภายใต้การบริหารงานของสภาตำบล มีการบริหารงานหรือการ

พัฒนาต่างๆที่ค่อนข้างจำกัดอาจเนื่องด้วยโครงสร้างของสภาตำบลที่ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล เป็นเพียงหน่วยการปกครองในระดับตำบลที่รองมาจากอำเภอเท่านั้น ทำให้การบริหารงานของสภาตำบลในเวลานั้นมีลักษณะการทำงานตามที่ได้รับมอบหมายจากทางอำเภอหรือจากหน่วยเหนือขึ้นไปและสภาตำบลไม่มีงบประมาณเป็นของตัวเองจำเป็นต้องรอนงบประมาณจากรัฐเท่านั้น โดยกำนันและผู้ใหญ่บ้านคือบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในสภาตำบลและได้รับประโยชน์โดยตรงจากสภาตำบล และด้วยลักษณะการทำงานที่ต้องขึ้นตรงกับระบบราชการหรือเจ้าหน้าที่รัฐ ทำให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านอยู่ในฐานะของผู้ติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการกับประชาชน ดังนั้นการพัฒนาหรือโครงการต่างๆของชุมชนจึงขึ้นอยู่กับขีดความสามารถหรือความใกล้ชิดสนิทสนมกับอำนาจรัฐ (เจ้าหน้าที่รัฐ) หรืออีกนัยหนึ่งหมายความว่า ตำบลใดจะได้รับการพัฒนามากน้อยขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำเป็นหลัก ซึ่งลักษณะความสามารถส่วนตัวของกำนันในการนำโครงการพัฒนาต่างๆมาสู่ตำบลจึงกลายเป็นฐานทรัพยากรทางอำนาจหรือปัจจัยที่ส่งเสริมให้ได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่และในขณะเดียวกันผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านใดมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับกำนันมากกว่าก็ย่อมส่งผลต่อโครงการพัฒนาต่างๆที่จะเข้าไปสู่หมู่บ้านเช่นเดียวกันดังคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า

“เมื่อก่อนไม่มีอบต. ไม่มีงบ ต้องรอนอย่างเดียว และถ้ากำนันคนไหนเข้าถึงเจ้า เข้าถึงนายก็จะได้รับงบก่อนและจำนวนมาก แล้วถ้าผู้ใหญ่บ้านสนิทกับกำนัน ผู้อาวุโสจะได้โครงการมาพัฒนาหมู่บ้านตัวเองมากหน่อย” (นายสุกิจ เจริญยิ่ง, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน พ.ศ.2553)

จากข้อมูลคำให้สัมภาษณ์สะท้อนให้เห็นว่า ลักษณะโครงสร้างสภาตำบลเป็นเพียงหน่วยงานหรือตัวแทนของรัฐในระดับตำบลเท่านั้น โดยตัวแทนที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐคือผู้ที่มีอำนาจและมีบทบาทสำคัญ (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบลและครูประจำตำบล) และสำหรับในส่วนของการจัดการตำบลที่มาจาก การเลือกตั้งหมู่บ้านละ 1 คนก็เป็นเพียงส่วนประกอบหนึ่งของสภาตำบลเท่านั้นเพราะไม่มีอำนาจต่อรองหรือมีเพียงเล็กน้อย เนื่องจากอำนาจที่แท้จริงในตำบลอยู่ที่กำนันและกำนันก็ถูกจำกัดอำนาจโดยอำเภออีกทอดหนึ่ง โดยลักษณะความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดในแนวดิ่งจากบนลงสู่ล่างระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐและกำนัน และกำนันกับผู้ใหญ่บ้าน หรือเรียกได้ว่าเป็นความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ระหว่างเจ้านายและลูกน้อง ซึ่งรูปแบบความสัมพันธ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญต่อการเมืองท้องถิ่นตำบลแม่สองนอกในช่วงเวลาต่อมา

5.1.2 การยกสถานะจากสภาตำบลสู่การบริหารส่วนตำบล

การประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลพ.ศ.2537 ส่งผลให้สภาตำบลที่มีรายได้ (โดยไม่รวมเงินอุดหนุน) เฉลี่ยปีละ 15,000 บาทติดต่อกันเป็นเวลา 3 ปีได้ยกฐานะจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล โดยในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2540 ตำบลแม่สลองนอกได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล ลงวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ.2539 (ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไปเล่มที่ 113 ตอนพิเศษ 52ง ลงวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ.2539) โดยกำหนดให้แต่ละตำบลมีสภาตำบล โดยสมาชิกสภาแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ กำนันผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลเป็นสมาชิกโดยตำแหน่ง และสมาชิกสภาที่มาจากการเลือกตั้งโดยราษฎรหมู่บ้านละ 2 คนโดยอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี และสำหรับในส่วนของคณะกรรมการบริหาร อบต. จะประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่เกิน 2 คนและสมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งไม่เกิน 4 คน ทั้งนี้การกำหนดให้มีสภาอบต.และคณะกรรมการบริหารอบต.นั้นมีเจตนารมณ์เพื่อให้มีการคานอำนาจซึ่งกันและกัน โดยสภาอบต.มีหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบกับแผนพัฒนาตำบล ข้อบังคับตำบล และควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารอบต.ให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว

กฎหมายฉบับดังกล่าวถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นที่ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีความเป็นอิสระมากขึ้นในการบริหารท้องถิ่นภายใต้งบประมาณที่ได้รับจากการจัดเก็บภาษีในพื้นที่และเงินอุดหนุนจากรัฐ อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาในด้านโครงสร้างของอบต.กลับพบว่า เป็นการกระจายอำนาจที่ยังไม่ค่อยสมบูรณ์มากนักเนื่องจากโครงสร้างของอบต.ยังให้อำนาจแก่กำนันผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลเป็นสมาชิกโดยตำแหน่งและเป็นคณะกรรมการบริหารอบต. ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกระแสการเรียกร้องของสมาคมกำนันผู้ใหญ่บ้าน และกระทรวงมหาดไทยเองก็ต้องการที่จะรักษาความสัมพันธ์กับกำนันและผู้ใหญ่บ้าน (ชนสวรรค์ เจริญเมือง, 2539: 108)

จากบริบทการเมืองระดับชาติที่กล่าวมาพบว่ามีความสัมพันธ์กับการเมืองระดับท้องถิ่นของชุมชนตำบลแม่สลองนอกกล่าวคือ สภาตำบลแม่สลองนอกมีรายได้เฉลี่ยปีละ 15,000 บาทติดต่อกันเป็นเวลา 3 ปีจึงได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล โดยโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอกในช่วงพ.ศ.2540-2544 สามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วนคือ ฝ่ายที่มาจากการแต่งตั้งเป็นสมาชิกโดยตำแหน่ง (กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบล) และฝ่ายที่มาจากการเลือกตั้ง (ตัวแทนหมู่บ้านละ 2 คน) ในการบริหารงานของคณะกรรมการบริหารตำบลมีนายอุดม คำลือ ซึ่งเป็นกำนันและเป็นประธานคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล นายอุดม คำลือคือ ลูกชายคนเดียวของนายพลด้วน ชี เหวิน อดีตผู้นำทหารจีนคณะชาติ (ซึ่งเสียชีวิตในปีพ.ศ.2523) เป็นคนรุ่นใหม่ มีการศึกษาสมัยใหม่ มี

สัณฐานไทยและมีฐานะทางเศรษฐกิจสูง โดยได้เข้าสู่เส้นทางการเมืองตั้งแต่พ.ศ.2535 และได้รับเลือกตั้งเป็นกำนันคนแรกของตำบลแม่สลองนอก จนกระทั่งได้รับการแต่งตั้งเป็นประธานคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอกควบคู่กับตำแหน่งกำนันในปีพ.ศ.2540

สำหรับในด้านตัวแทนของประชาชน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจากการเลือกโดยประชาชนหมู่บ้านละ 2 คน ในช่วงแรกของการเลือกตั้งเป็นการเลือกโดยการโหวตให้กับบุคคลที่ชาวบ้านเห็นว่ามีความสามารถ โดยเฉพาะความสามารถในการติดต่อสื่อสารประสานงานกับเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีความรู้สูง ไม่ต้องมีฐานะทางเศรษฐกิจดีมาก และในด้านการแข่งขันนั้นแทบจะไม่มีเลยก็ได้เพราะประชาชนไม่ได้ให้ความสนใจกับการเลือกตั้งหรือการเป็นตัวแทนของหมู่บ้านดังกล่าวให้สัมภาษณ์ที่ว่า

“สมัยก่อนไม่มีใครอยากเป็น ไม่อยากเป็นข้าราชการ ไม่อยากเป็น ส.อบต. พ่อหลวงก็ไม่มีใครอยากเป็น เลยต้องชี้เลย โดยผู้นำอาวุโสของชุมชนก็จะชี้เลยว่าคนนี้เป็นกำนันนะ เป็นผู้ใหญ่บ้านเป็นส.อบต. นะต้องขอร้องให้มาเป็น” (นายสุกิจ เจริญยิ่ง, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน พ.ศ.2553)

จากบรรยากาศทางการเมืองที่เงียบเหงาจึงทำให้บุคคลที่มักจะได้รับเลือกจากประชาชนเพื่อเป็นตัวแทนของหมู่บ้านหรือเป็นชนชั้นนำในทางการเมือง (Governing Elite) จะได้แก่บุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด เป็นเครือญาติ เป็นพี่น้องกับกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน และในช่วงเวลาดังกล่าวแม้ว่าผู้นำที่เป็นทางการโดยเฉพาะกำนันผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลคือผู้ที่อำนาจสูงสุดในชุมชน แต่สำหรับในพื้นที่แห่งนี้ผู้นำที่ไม่เป็นทางการคือผู้อาวุโสกลับมีบทบาทมากกว่าและมีอำนาจครอบคลุมการทำงานของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือหมายความว่าอำนาจนอกสภาอบต.มีมากกว่าอำนาจในสภาอบต. กล่าวคือ ส.อบต. ไม่ให้ความร่วมมือกับฝ่ายบริหารหรือฝ่ายคณะกรรมการบริหารสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้การบริหารและการดำเนินงานของอบต. ในช่วงแรกไม่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ต่อชุมชนและไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์หรือตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้เท่าที่ควร จึงก่อให้เกิดการต่อต้านจากประชาชนดังปรากฏคำบอกเล่าว่า

“เราก็เหมือนพื้นที่อื่นคือมีผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ส.อบต. นายก อบต. และยังมีอีกกลุ่มหนึ่งเป็นผู้อาวุโสนอกการเมือง ยังเชื่อผู้อาวุโสอยู่ พูดยะไรก็ต้องเชื่อหมด อายุ 96 ปีแต่ยังแข็งแรง มีบทบาทสำคัญในเรื่องของการพัฒนาว่าจะทำอะไรในหมู่บ้าน เก้าบออะไรก็ต้องทำ” (นายอนุชา แก้วสว่าง, สัมภาษณ์, 11 ธันวาคม พ.ศ.2553)

“อดีตกำนันคือลูกผู้นำทหารจีนคณะชาติ เป็นการชี้ตั้งให้มาเป็นกำนันคนแรก (เดิมกฎหมายเป็นตลอดชีพแต่มีเหตุก็เลยออก) คือ ตัวเองเป็นกำนันแต่ไม่มีสิทธิไม่มีอำนาจเพราะอำนาจไปตกกับผู้อาวุโสของชุมชน (ทำงานก็ลำบาก) กำนันไม่มีอำนาจ สิ่งใครก็ได้ ฟังผู้อาวุโสเท่านั้น สมัยนั้นบังคับซื้อไม่ได้ แต่ถ้าเป็นปัจจุบันก็คงจะทำได้ อยู่ อดีตกำนันเลยอยู่ไม่ได้ โดยได้มีการเลือกให้กำนันคนปัจจุบันทำหน้าที่ต่อ โดยกำนันคนปัจจุบันก็เป็นลูกหลานของผู้อาวุโสของชุมชน มันเป็นการแย่งอำนาจระหว่างอดีตกำนันและผู้อาวุโสของชุมชน และตัวของอดีตกำนันเองก็มีปัญหาเรื่องสุขภาพและปัญหาส่วนตัวด้วย” (นายว่องไว แก้วกล้า, สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน พ.ศ.2553)

“ถ้ากำนันคนแรกสืบต่อจากผู้นำอดีตทหารจีนคณะชาติคือถ้าหากสืบต่อจริงๆก็สามารถเป็นไปได้ตลอดเกษียณอายุ แต่ชาวบ้านก็ต่อต้าน เกิดคนรุ่นใหม่ ถ้าจะใช้บารมีของเก่าที่มีอยู่ชาวบ้านก็ยอมให้เป็นอยู่ ให้การเคารพในฐานะลูกของผู้ก่อตั้งหมู่บ้าน/ผู้บุกเบิกที่นี่และถ้าจะเป็นต้องทำงานจริงๆ” (นายไพโรพนา ขันยั้งเจริญ, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน พ.ศ.2553)

“มีการซื้อการจ้างเงินให้เอากำนันออก” (นายภูมิไทย รักแดน, สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553)

จากคำบอกข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ในช่วงที่มีการยกฐานะจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ฮ่องสอนก่อให้เกิดความขัดแย้งภายในกลุ่มชนชั้นนำระดับสูงของชุมชนทำให้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจภายในกลุ่มชนชั้นนำขาดความเป็นเอกภาพคือ เป็นแย่งชิงอำนาจระหว่างกำนันผู้ซึ่งเป็นลูกชายของผู้ก่อตั้งชุมชน และผู้อาวุโสของชุมชนผู้ซึ่งเป็นอดีตผู้นำทหารจีนคณะชาติ ความขัดแย้งระหว่างชนชั้นนำส่งผลให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในช่วงแรกมีการคานอำนาจระหว่างฝ่ายคณะกรรมการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและฝ่ายสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยฝ่ายสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้การยอมรับ เชื้อฟังผู้อาวุโสนอกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าทำให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในช่วงแรกไม่ได้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนเท่าใดนัก

ทั้งนี้สามารถวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างอำนาจและอิทธิพลของชนชั้นนำได้ดังต่อไปนี้คือ หากพิจารณาในด้านทรัพยากรทางอำนาจจะพบว่าชนชั้นนำทั้งสองต่างก็มีฐานทรัพยากรทางอำนาจที่คล้ายคลึงกันเพราะเป็นบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีชื่อเสียง มีเกียรติยศ มีสถานภาพหรือได้รับสัญชาติไทย มีประสบการณ์จากภายนอกชุมชน มีความใกล้ชิดกับอำนาจรัฐ แต่ในกรณีนี้ผู้อาวุโสที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (Non-Governing Elite) กลับมีอำนาจมากกว่าชนชั้นนำในทางการเมือง

(Governing Elite) ซึ่งก็สอดคล้องกับสิ่งที่ Dahl (1975) กล่าวว่า iva บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีอำนาจเหนือ การตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งไม่เท่ากัน เพราะแม้จะมีฐานทรัพยากรทางอำนาจในความครอบครอง เท่ากัน แต่บุคคลบางคนอาจจะใช้ทรัพยากรทางการเมืองได้ชำนาญหรือมีประสิทธิภาพมากกว่าคนอื่น ทำให้บุคคลนั้นมีอำนาจทางการเมืองเหนือกว่าบุคคลอื่นๆ

และหากพิจารณาจากแหล่งที่มาของอำนาจก็จะพบว่า อดีตกำนันเป็นชนชั้นนำแบบตรรกะ-นิติ อำนาจ (Rational-Legal Authority) โดยอดีตกำนันได้อำนาจมาจากหลักเหตุผลตามกฎหมายโดยตราไว้ เป็นลายลักษณ์อักษรหรือหมายความว่าอดีตกำนันได้รับการเลือกตั้งหรือได้รับการยอมรับจาก ประชาชนในชุมชน ในขณะที่เดียวกัน อดีตกำนันก็เป็นผู้สืบทอดอำนาจต่อบิดาตามการสืบทอด เลือด หรือเรียกได้ว่าเป็นชนชั้นนำแบบธรรมเนียมอำนาจ (Traditional Authority) ในส่วนของผู้อาวุโสของ ชุมชนก็เปรียบได้กับชนชั้นนำแบบบารมีอำนาจ (Charismatic Authority) คือเป็นบุคคลที่ได้รับการ ยอมรับจากประชาชนในพื้นที่เพราะเคยเป็นผู้นำอดีตทหารจีนคณะชาติร่วมรบและปราบปราม คอมมิวนิสต์ที่เขาถือและเขาย่า จังหวัดเพชรบูรณ์ (พ.ศ.2523) และเป็นผู้นำชุมชนตำบลแม่สองนอกสืบ ต่อจากนายพลด้วน ชี เหวิน อีกนัยหนึ่งหมายความว่า อำนาจของผู้อาวุโสเป็นอำนาจที่ไม่เป็นทางการ ต่างจากอดีตกำนันที่มีอำนาจอย่างเป็นทางการและเป็นอำนาจแบบธรรมเนียมอำนาจ

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าสังเกตก็คือว่า อดีตกำนันมีอำนาจอย่างเป็นทางการก็จริงอยู่ แต่กลับไม่มี อำนาจในทางปฏิบัติหรือบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากจะเป็นเพราะว่าสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบลให้การยอมรับผู้อาวุโสนอกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าแล้ว อาจจะเป็นเพราะว่าอดีตกำนันไม่ค่อยมีผลงานในการพัฒนาชุมชน ซึ่งต่างจากบิดาที่เป็นผู้บุกเบิกพัฒนา ชุมชนอย่างจริงจัง (ในด้านหนึ่งอาจจะเป็นเพราะอดีตกำนันเป็นเพียงหุ่นเชิดไม่มีอำนาจจึงทำให้ไม่มี ผลงาน) จึงนำไปสู่การต่อต้านจากประชาชนและการลงสู่อำนาจของอดีตกำนัน จากสิ่งที่เกิดขึ้นสะท้อน ให้เห็นว่า ฐานทรัพยากรทางอำนาจโดยเฉพาะอำนาจแบบธรรมเนียมอำนาจ (Traditional Authority) ไม่ได้มีความสำคัญมากไปกว่าผลงานที่จะทำให้ชนชั้นนำได้รับการยอมรับจากประชาชนหรือ หมายความว่าฐานทรัพยากรทางอำนาจในช่วงเวลาหนึ่งอาจจะมีสำคัญมากน้อยแตกต่างกันไปตาม บริบท

5.2 การเมืองระดับท้องถิ่นของตำบลแม่สลองนอก ช่วง พ.ศ.2544-2548

5.2.1 ความเกี่ยวโยงระหว่างการเมืองระดับชาติและการเมืองระดับท้องถิ่น

สำหรับการนำเสนอข้อมูลการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับท้องถิ่นของตำบลแม่สลองนอกพ.ศ. 2544-2548 ในหัวข้อนี้จำเป็นที่จะต้องเกริ่นถึงการเมืองระดับชาติในช่วงเวลาดังกล่าวซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงและมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่งผลต่อเนื่องถึงองค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 4 เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญฉบับพ.ศ.2540 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่ส่งเสริมให้มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรมมากที่สุดฉบับหนึ่ง โดยปรากฏในหมวดว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะมาตราที่ 285 ได้บัญญัติว่า

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนหรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนให้ใช้วิธีการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ สมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นจะเป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานรัฐหรือรัฐวิสาหกิจหรือของราชการส่วนท้องถิ่นมิได้” (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2540: 295-296)

จากบทบัญญัติดังกล่าวจึงทำให้ต้องมีการแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลในปีพ.ศ.2542 เนื่องจากพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลฉบับปีพ.ศ.2537 ขัดกับกฎหมายรัฐธรรมนูญมาตรา 285 เพราะมีสมาชิกสภาจำนวนหนึ่งเป็นโดยตำแหน่งได้แก่ กำนันผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบล และแพทย์ประจำตำบล และยังมีฝ่ายบริหารจำนวนหนึ่งที่เป็นโดยตำแหน่งเช่นกันคือ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน 2 คน (อลงกรณ์ อรรคแสง, 2548: 202) โดยผลจากแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลในปีพ.ศ.2542 นำมาซึ่งการปรับเปลี่ยนโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต้องมาจากการเลือกตั้งจากประชาชน ห้ามไม่ให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านมีตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งในฝ่ายบริหารและฝ่ายสภา ซึ่งถือว่าเป็นการแยกอำนาจหน้าที่ของฝ่ายปกครองหรือฝ่ายท้องที่ (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) และฝ่ายท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบล) ออกจากกันอย่างชัดเจน โดยฝ่ายปกครองหรือฝ่ายท้องที่มีหน้าที่ในการดูแลรักษาความสงบสุข ความ

ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และในส่วนของการบริหารส่วนตำบลหรือฝ่ายท้องถิ่นมีหน้าที่ในการดูแลงบประมาณ การจัดเก็บรายได้ จัดทำโครงการพัฒนาต่างๆ ออกกฎระเบียบ ข้อบัญญัติต่างๆเพื่อบังคับใช้ในส่วนของตำบล

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีการแบ่งแยกอำนาจหน้าที่ระหว่างฝ่ายท้องถิ่นและฝ่ายท้องถิ่นอย่างชัดเจน แต่สำหรับในทางปฏิบัติแล้วทั้งสองฝ่ายต่างก็ต้องทำงานร่วมกันและประสานงานกันในหลายๆด้าน พร้อมกันนี้ รัฐธรรมนูญฉบับพ.ศ.2540 ยังได้กำหนดให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ.ศ. 2542 โดยได้มีการกำหนดภารกิจ การมอบโอนหน้าที่ให้กับองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นทำให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการจัดระบบการบริการสาธารณะ, ด้านการบริหารการปกครอง, ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการเงิน การคลัง เป็นต้น (ตระกูล มีชัย , 2550: 845-846)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า บริบทการเมืองระดับชาติภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับพ.ศ.2540 มีผลโดยตรงต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างตลอดจนระเบียบต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญพ.ศ.2540 ในด้านหนึ่งผลจากการแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลพ.ศ.2537 (ฉบับแก้ไขพ.ศ.2542) ได้กีดกันไม่ให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านเข้ามามีตำแหน่งทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจึงทำให้เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองเกิดขึ้นทั่วประเทศคือ นักการเมืองระดับชาติจำนวนมากผันตัวเองมาลงสมัครเป็นผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาลนคร ส่วนกำนันและผู้ใหญ่บ้านก็ลาออกจากตำแหน่งเพื่อลงสมัครเป็นนายกและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

5.2.2 การเมืองระดับท้องถิ่นของตำบลแม่สลองนอก ช่วง พ.ศ.2544-2548

เช่นเดียวกันในกรณีพื้นที่ตำบลแม่สลองนอกก็เกิดปรากฏการณ์ต่อเนื่อง จากที่ได้อธิบายถึงการเมืองท้องถิ่นช่วงที่มีการจัดตั้งเป็นสภาองค์การบริหารส่วนตำบลว่า มีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชนชั้นนำระดับสูงของชุมชน กระทั่งนำไปสู่การลงสู่อำนาจทางการเมืองของอดีตกำนันที่ครองอำนาจมาเกือบ 10 ปี (พ.ศ.2535-2544) และนำไปสู่การเลือกตั้งกำนันคนใหม่ซึ่งเป็นทายาทของผู้อาวุโส และสำหรับด้านการปกครองท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบล) จากพระราชบัญญัติว่าด้วยสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับแก้ไขพ.ศ.2542) ที่ห้ามไม่ให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านมีตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล จึงทำให้อดีตสารวัตรกำนัน (ผู้ซึ่งมีความใกล้ชิดกับผู้อาวุโสของชุมชน) ลาออกจากตำแหน่งและลงสมัครสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและได้รับการเลือกเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก (เลือกตั้งโดยอ้อม) ในสมัยที่สองพ.ศ.2544-2548 โดยจะเห็นได้ว่า อำนาจของชนชั้น

นำที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (Non-Governing Elite) มีบทบาทสำคัญหรือกุมอำนาจทางการเมืองปกครองทั้งท้องถิ่นและท้องถิ่น ผ่านกระบวนการสืบทอดอำนาจ อีกนัยหนึ่งหมายความว่ากลุ่มชนชั้นนำมีอำนาจและอิทธิพลครอบคลุมไปถึงสถาบันหลักของสังคม โดยเฉพาะสถาบันที่ทำหน้าที่ในการปกครองซึ่งกลุ่มชนชั้นนำจะมีการรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่น โดยมีผลประโยชน์ อุดมการณ์และเป้าหมายร่วมกันในการเข้าสู่อำนาจทางการเมือง (Irving Louis Harowitz , 1962 อ้างใน สมจิต ปัญญาศักดิ์, 2528: 35)

โดยชนชั้นนำที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (Non-Governing Elite) หรือผู้อาวุโสของชุมชนจะเป็นผู้คัดสรรชนชั้นนำรุ่นใหม่ที่มีลักษณะความคิด มีผลประโยชน์ และเป็นบุคคลที่ชนชั้นนำเห็นว่าตนสามารถควบคุมหรือมีอิทธิพลขึ้นมาแทนที่ ซึ่งก็สอดคล้องกับสิ่งที่ Michels (1962: 61-73) กล่าวว่าความจริงแล้วในระบบประชาธิปไตยนั้นมีหน้าที่ที่ผิดปกติแฝงอยู่ (Malfunction) คือการควบคุมและกำหนดของผู้นำต่อประชาชนและสังคมทั้งหมด โดยสาเหตุของการผิดหน้าที่นี้ไม่ได้เกิดจากระดับการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ การศึกษาหรือการพัฒนาของทุนนิยม แต่เป็นผลกระทบจากสังคมที่มีความซับซ้อนขึ้น (Complex Social System) ซึ่งจะนำไปสู่การมีองค์การที่ซับซ้อนอันจะนำไปสู่ภาวะคณาธิปไตย (Iron Law of Oligarchy)

สำหรับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับท้องถิ่นของตำบลแม่สลองนอก ช่วง พ.ศ.2544-2548 สามารถนำเสนอตามลำดับดังนี้คือ ด้านผลการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (เลือกตั้งโดยอ้อม) ปรากฏว่า ผู้ที่ได้รับเลือกเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอกพ.ศ.2544-2548 คือ นายจำเริญ ชีวินเฉลิมโชติ ส่วนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถประมวลให้อยู่ในรูปตารางดังต่อไปนี้

ตาราง 5.1 : ตารางรายชื่อสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอกพ.ศ.2544-2548

หมู่	ชื่อ-สกุล	อายุ	อาชีพ	ระดับการศึกษา	หมายเหตุ
1	นายจำเริญ ชีวินเฉลิมโชติ	44	ค้าขาย	ประถมศึกษา	*นายก อบต.
1	นายประคอง ขัดยะ	43	ค้าขาย	มัธยมศึกษาปีที่ 6	ลาออกพ.ศ.2546
1	นายสุชาติ ชีวินมงคลวุฒิ	51	ค้าขาย	-	แทนตั้งแต่พ.ศ.2546
2	นางสาวนิตยา ชีวินมงคลวุฒิ	39	ค้าขาย	ประถมศึกษา	
2	นางสาวบุษม มาเยอะ	29	การเกษตร	ประถมศึกษา	
3	นายหลู่เหียน แซ่ฟ่าน	38	การเกษตร	ประถมศึกษาปีที่ 4	

3	นายเอเช็น แซ่ลี	45	การเกษตร	ประถมศึกษาปีที่ 4	
4	นายทรงศักดิ์ อนันต์วีระวงศ์	27	การเกษตร	ประถมศึกษาปีที่ 6	*รองนายก อบต.
4	นายจะโย แซ่ลี	39	การเกษตร	ประถมศึกษาปีที่ 4	
5	นายอาซื่อ แต้เบวอู่	38	การเกษตร	-	
5	นางสาวอมรรัตน์ รัตนชัย	25	การเกษตร	มัธยมศึกษาปีที่ 6	
6	นายบรรเทา ธีระยา	44	การเกษตร	มัธยมศึกษาปีที่ 3	
6	นายดวงแสง แซ่สีวี	43	รับจ้าง	-	ลาออกพ.ศ.2546
6	นายเทียนฟู แซ่จ้ง	30	การเกษตร	-	แทนตั้งแต่พ.ศ.2546
7	นายอาจู เซอมีอ	29	การเกษตร	ประถมศึกษาปีที่ 4	
7	นายสมบุรณ์ มาเยอะ	33	การเกษตร	ป.ว.ช.	
8	นายโสภณ ชีวินประภาศรี	37	การเกษตร	-	
8	นายจำนงค์ ปัญญาเมืองมกล	28	การเกษตร	ประถมศึกษาปีที่ 4	ลาออกพ.ศ.2546
8	นางอาบะ เซอมีอ	36	การเกษตร	-	แทนตั้งแต่พ.ศ.2546
9	นายจะนะ มูเซอ	26	รับจ้าง	มัธยมศึกษาปีที่ 3	*รองนายก อบต.
9	นางสาวทองเปรม นาคเกิด	38	ค้าขาย	ประถมศึกษา	
10	นายอาอี๋ กุ่ยฮื้อ	27	การเกษตร	มัธยมศึกษาปีที่ 3	ลาออกพ.ศ. 2545
10	นายฮาโซ อาซ่า	37	การเกษตร	ประถมศึกษาปีที่ 4	
10	นายอาซา แลเจอะ	31	การเกษตร	มัธยมศึกษาปีที่ 3	แทนตั้งแต่พ.ศ.2545
11	นางสาวยุพิน ชีวินสว่างแสง	37	การเกษตร	ประถมศึกษาปีที่ 4	
11	นางจาวรรณ กิตติศัพท์ธารา	30	รับจ้าง	ประถมศึกษาปีที่ 6	
12	นางสาวผกามาศ ทวีอภิธิบุญยิ่ง	41	การเกษตร	-	จัดตั้งหมู่บ้านใหม่
12	นายเจียเหว่ย แซ่เหลย	30	การเกษตร	-	จัดตั้งหมู่บ้านใหม่
13	นายประสิทธิ์ ทวีอภิธิชนะ	25	การเกษตร ,ค้าขาย	-	จัดตั้งหมู่บ้านใหม่
13	นายสุรัช พิมลธิติกุล	30	การเกษตร	-	จัดตั้งหมู่บ้านใหม่

ที่มา: จาก ทะเบียนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก, 2544.

จากตารางในข้างต้นแสดงให้เห็นว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลพ.ศ.2544-2548 ส่วนใหญ่ มักจะเป็นเพศชายจำนวน 19 คนคิดเป็นร้อยละ 73.08 ส่วนเพศหญิงมีจำนวน 7 คนคิดเป็นร้อยละ 27 โดยมีอายุเฉลี่ย 34.96 ปี คือ มีอายุสูงสุด 51 ปีและต่ำสุด 25 ปี ส่วนในด้านศึกษามีระดับการศึกษาสูงสุด คือ มัธยมศึกษาปีที่ 6 / ปวช. และต่ำสุดคือ ประถมศึกษา และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนมากจะประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยในช่วงแรกของการเลือกตั้งนายกฯและสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบลได้กำหนดให้มีเขตเลือกตั้งทั้งหมด 11 เขตเลือกตั้ง โดยมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลรวมทั้งหมด 22 คนจากตัวแทนหมู่บ้านละ 2 คน แต่ต่อมาในปีพ.ศ.2546 ได้มีการ ประกาศจัดตั้งหมู่บ้านใหม่เพิ่มเติมขึ้นมาอีก 2 หมู่บ้านคือ หมู่ 12 บ้านใหม่สันติ และหมู่ 13 บ้านดงจา ไซ ซึ่งแต่เดิมเป็นหมู่บ้านบริวารของบ้านสันติคีรี หมู่ 1 ส่งผลทำให้มีการเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้ง โดยมีการเพิ่มจำนวนเขตเลือกตั้งจาก 11 เขตเลือกตั้งเป็น 13 เขตเลือกตั้ง อย่างไรก็ตาม การเพิ่มขึ้นของจำนวน เขตเลือกตั้ง แม้ว่าจะเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในหมู่บ้านได้มีโอกาสเลือกตัวแทนของตนเองที่ เพิ่มขึ้นแล้ว แต่ในความเป็นจริงกลับปรากฏว่า บุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งก็คือ บุคคลที่มีความสัมพันธ์ หรือมีสายสัมพันธ์โดยตรงหรือโดยอ้อมกับกลุ่มกำนันและผู้ใหญ่บ้าน หรือแม้กระทั่งว่า ผู้ใหญ่บ้านและ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลก็คือ บุคคลที่เป็นเครือญาติหรือเปรียบได้กับสภาพพี่น้องเช่น หมู่ที่ 13 บ้านดงจาไซ พี่ชายเป็นผู้ใหญ่บ้านส่วนน้องชายเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้ เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลในด้านผลการเลือกตั้งมีความชัดเจน ในลำดับต่อไปผู้ศึกษาจะได้นำเสนอถึง ตัวอย่างภูมิหลังของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอกดังนี้

ภูมิหลังของนายกและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (พ.ศ.2544-2548)

นายรุ่งเรือง เจริญพัฒน์กิจ (อดีตนายกฯ)

“กำนันบ้านถ้ำ (บิดาเป็นอดีตทหารจีนคณะชาติและเป็นพี่น้องกับผู้อาวโสของชุมชน) เคยดำรง ตำแหน่งที่ปรึกษาของผู้อาวโส เป็นเครือข่ายเครือญาติกันและเป็นสารวัตรกำนันฝ่ายปราบปรามคือ ใน อดีตจะมีทหารน้อยสังกัดนายพลด้วน ชี เหวิน เป็นทหารในหมู่บ้านหรือคล้ายกับอปพร.ปัจจุบัน โดยมี คำสั่งกฎระเบียบเหมือนการเกณฑ์ทหาร อดีตจะมีการปกครองกันเอง อดีตทหารจีนคณะชาติจะมีการ ตระเวนรอบตำบลตรวจสอบความเป็นอยู่ อดีตนายกฯก็จะรับนโยบายจากฝ่ายกลาโหมว่าสถานที่อยู่ต้อง ปราศจากยาเสพติด ถือว่าเป็นจุดเปลี่ยนของแม่สลอง ทำให้แม่สลองมีการเปลี่ยนแปลงหลายอย่าง ด้วย เหตุนี้คนในตำบลจึงให้การยอมรับอดีตนายกฯและยังเป็นตัวแทนในการต้อนรับแขกต่างบ้านต่างเมือง เช่น สมเด็จพระเทพฯเมื่อครั้งสำรวจพื้นที่และภายหลังจากหมดวาระนายกองค์การบริหารส่วนตำบล อดีตนายกฯก็เน้นทำกิจการ นอกจากบทบาททางการเมืองในพื้นที่แล้ว อดีตนายกฯยังมีบทบาทสำคัญ

ทางเศรษฐกิจคือ เป็นเจ้าของธุรกิจโบชาและรีสอร์ท เป็นเครือข่ายญาติกับกำนัน (เป็นอาของกำนัน) และเป็นเครือข่ายธุรกิจ ซึ่งมีงบประมาณพอที่จะกระตุ้นเศรษฐกิจของแม่ฮ่องสอน ในด้านหนึ่งก็ดี แต่ถ้ามองกว้างก็จะเข้าใจตระกูลนี้ว่ามีโรงแรม เกสเฮาส์ โรงงานชา ถือได้ว่าเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของแม่ฮ่องสอน (แม่ฮ่องสอนวิลล่า, แม่ฮ่องสอนรีสอร์ท, seven-eleven, เซ็นทรัลฮิลล์, คอยหมอกคอกไม้) จากการมีฐานเศรษฐกิจที่ดีทำให้มีเงินหมุนเวียนและสามารถพัฒนาแม่ฮ่องสอนและยกระดับความเป็นอยู่ของคนแม่ฮ่องสอนทำให้ได้รับการยอมรับจากประชาชน นอกจากนั้นแล้วยังมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาหมู่บ้านขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมู่บ้านจากพื้นสู่รีสอร์ท การบริหารงานของอดีตนายกฯ ในฐานะนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจึงเน้นการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและการโปรโมทแม่ฮ่องสอนด้านการท่องเที่ยวกรณีของอดีตกำนันไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงให้กับแม่ฮ่องสอน” (นายว่องไว แก้วกล้า, สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน พ.ศ.2553)

นายศักดิ์ชัย ธิรศักดิ์ดา

อดีตสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและเลขาฯสภา มีรายได้หลักมาจากการรับซ่อมรถยนต์และรถจักรยานยนต์รายเดียวของตำบลแม่ฮ่องสอนนอก โดยตนเองไม่ใช่คนในพื้นที่แต่เป็นคนจากภายนอกที่มาแต่งงานกับคนจีนมุสลิมในชุมชนและอาศัยอยู่ที่แม่ฮ่องสอนมากกว่า 30 ปี สำหรับเหตุผลที่เข้ามาลงสมัครเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น นายศักดิ์ชัย ก็กล่าวเช่นเดียวกับนักการเมืองทั่วไปว่าเพราะอยากเข้ามาทำงาน ยินดีที่จะมาช่วยเหลือชุมชน แต่เราก็มีงานหลักของเรา ส่วนด้านการหาเสียงตนไม่ได้มีการหาเสียงเลยทั้ง 2 สมัย (พ.ศ.2540, พ.ศ.2544) เพราะว่าชาวบ้านก็รู้จักตนและตนเองก็ได้ช่วยเหลือชุมชนอย่างต่อเนื่อง

“ไม่แน่ใจเหมือนกันนะว่าทำไมเค้าถึงเลือกเรา คงเป็นเพราะว่า เราพอมีความรู้บ้าง มีประวัติดีช่วยเหลือชุมชนได้มั่ง ทั้งๆที่เราก็ไม่ใช่คนในพื้นที่” (นายศักดิ์ชัย ธิรศักดิ์ดา, สัมภาษณ์, 13 ธันวาคม พ.ศ.2553)

นางรวิวรรณ แซ่เหมา

อดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ 2 บ้านอาหละ 2 สมัย (พ.ศ.2540, พ.ศ.2544) จบการศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นลูกหลานอดีตทหารจีนคณะชาติ พ่อเคยเป็นทหารจีนคณะชาติ มีรายได้หลักมาจากค้าขาย เป็นสมาชิกกาชาด เป็นเลขาฯประธานแม่บ้าน เป็นคณะกรรมการระดับอำเภอและจังหวัด และเป็นประธานบริหารกองทุนสวัสดิการตำบลแม่ฮ่องสอนนอก สำหรับการเข้าสู่อำนาจเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคุณรวิวรรณกล่าวว่า

“ตนเองเป็นคนหมู่ 1 บ้านสันติคีรี แต่ไปเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ 2 เพราะไม่มีใครมาลงสมัคร เค้ายเลยมาขอให้ไปเป็น เพราะเค้ามองว่าการทำงานให้ราชการมันไม่คุ้ม เราก็เลยอาสา เพราะชอบทำงานให้กับชุมชนอยู่แล้ว เริ่มแรกค่าตอบแทน 1,000-2,000 บาท ต่อมาค่าตอบแทนเพิ่มมากขึ้นเค้าก็เริ่มมีการแย่งกันมาลง เค้ายก็เล่นในทางที่ไม่ค่อยโปร่งใส แต่เราเอาใจไปคิดว่าชาวบ้านรักเราจริง ไม่ สมัยที่ผ่านมาก็ไม่ได้ (พ.ศ.2552) เราก็เลยย้ายออกมาอยู่หมู่ 1 เหมือนเดิม” (นางรวิวรรณ แซ่เหมา, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม พ.ศ.2553)

จากตาราง 5.1 และภูมิหลังของนายกและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก (พ.ศ. 2544-2548) สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ภูมิหลังทางด้านสังคม-เศรษฐกิจ (Socio-Economic Factor) เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษาและการประกอบอาชีพของกลุ่มชนชั้นนำที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นชนชั้นนำในทางการเมือง (Governing Elite) หรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนมากจะอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ กล่าวคือชนชั้นนำในทางการเมือง (Governing Elite) ส่วนมากจะมีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา และส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าคุณสมบัติของชนชั้นนำทางการเมืองอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ หรืออีกนัยหนึ่งหมายความว่า ชนชั้นนำในทางการเมืองและประชาชนไม่ได้มีความแตกต่างกันมากนักในด้านฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษา วิธีการดำเนินชีวิตและวัฒนธรรม และปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจก็ไม่ใช่ปัจจัยหลักสำคัญในการพิจารณาหรือได้รับเลือกตั้งเป็นชนชั้นนำในทางการเมืองแต่อย่างใด เพราะจากตาราง 5.1 และภูมิหลังจะเห็นได้ว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมไม่ได้มีฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างจากประชาชนทั่วไป จากข้อเท็จจริงที่ปรากฏนั้นอาจจะเป็นเพราะว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้มีความตื่นตัวทางการเมืองมากนักอาจจะด้วยข้อจำกัดในเรื่องคุณสมบัติเรื่องสัญชาติ ที่ทำให้บุคคลที่มีความสามารถไม่สามารถลงสมัครรับเลือกตั้งได้ หรืออาจจะเป็นเพราะว่ากฎหมายมิได้ระบุถึงคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งจะแตกต่างจากช่วงเวลาถัดมาที่มีการกำหนดคุณสมบัติของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

นอกเหนือไปจากนั้น การเมืองท้องถิ่นตำบลแม่สลองนอกช่วงพ.ศ.2544-2548 ยังสามารถสะท้อนถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ที่ค่อนข้างน้อย ดังปรากฏลักษณะที่ประชาชนไปขอให้บุคคลอีกหมู่บ้านหนึ่งมาลงสมัครเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในหมู่บ้านของตน ลักษณะเช่นนี้จึงทำให้การแข่งขันทางการเมืองในพื้นที่แทบจะไม่มีเลยหรือทำให้ประชาชนไม่มีโอกาสในการเลือกตัวแทนของตน (Choice) ซึ่งก็จะส่งผลกระทบย้อนกลับมาถึงคุณภาพของตัวแทนที่อาจจะลดลงตามไปด้วย อีกทั้งด้วยลักษณะเฉพาะทางด้านวัฒนธรรมประเพณีที่ให้ความสำคัญกับผู้อาวุโสของ

ชุมชนและการเชื้อฟุ้งผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์ จึงทำให้การเมืองในช่วงเวลานี้ยังคงมีลักษณะเช่นเดิมคือให้ความสำคัญกับปัจจัยในด้านเครือญาติ กลุ่มชาติพันธุ์และระบบอุปถัมภ์เป็นหลักมากกว่าการพิจารณาถึงคุณสมบัติของกลุ่มชนชั้นนำในทางการเมือง (Governing Elite) ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“เดิมคนที่จะมาเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ต้องมีการศึกษาก็ได้ สามารถสมัครชาวบ้านเลือกก็ได้ เพราะบางคนมีความรู้ความสามารถมีความคิดความอ่านนำเสนออะไรเก่ง แต่ก็ไม่แพ้ให้อีกคนหนึ่งที่ไม่อะไรเลยแต่เค้าญาติพี่น้องเยอะก็มี เค้าไม่มองว่าคนนั้นทำงานเป็น ไม่เป็นเค้าไม่ได้มอง รายชนไม่เกี่ยว ทำงานเป็น ไม่เป็นเค้าไม่อ่านกันตรงนั้นว่าคนที่เค้าเลือกจะทำงานเป็นไหม นำเสนอในสภาเป็นไหม ผมเชื่อว่าเค้าทำงานไม่เป็น เค้ารู้ว่าประชาธิปไตยคือการเลือกตั้งเท่านั้น แต่ไม่รู้ลึก” (นายศักดิ์ชัย ธีรศักดิ์ดา, สัมภาษณ์, 13 ธันวาคม พ.ศ.2553)

“เน้นคนที่มีความเสียสละ มีความรู้ดีหน่อย ไม่ได้เลือกโดยชาวบ้าน โดยผู้นำที่ไม่เป็นทางการเค้าจะดูว่าใครช่วยชาวบ้านก็จะจับเข้าไปเป็นเลย บอกให้เป็นยังเกียจกัน เป็นทำไมลำบาก แต่ปัจจุบันแย่งกันเป็น” (นายสุเขต ใจใส, สัมภาษณ์, 15 ธันวาคม พ.ศ.2553)

“แม่สองเค้ายี้เรื่องคุณสมบัติเรื่องสัญญาเช่นคนบางคนมีความสามารถแต่คุณสมบัติของเขาไม่ครบเขาไม่ได้เกิดในประเทศไทยก็หมดสิทธิ์” (นายสมพงษ์ วันคำดี, สัมภาษณ์, 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553)

“เค้าเลือกพวกพ้อง ผู้ที่มีอิทธิพลเค้าชอบคนไหน เค้าเลือกคนไหน คะแนนนก็จะอยู่กับคนนั้นหมด คนที่มีความสามารถเค้าไหนแต่ผู้มีอิทธิพลไม่ให้การสนับสนุนก็จบไม่มีสิทธิ์” (นายประนอม สายสุณี, สัมภาษณ์, 16 ธันวาคม พ.ศ.2553)

“คุณรุ่งเรือง (อดีตนายกฯ) เป็นบุคคลที่มีความพร้อม เก่ง และมีฐานะ” (นายสมบัติ ยังมีทอง, สัมภาษณ์, 15 ธันวาคม พ.ศ.2553)

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงคุณสมบัติของกลุ่มชนชั้นนำ โดยเฉพาะกลุ่มชนชั้นนำระดับสูงเช่นตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลก็จะพบว่าเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติหรือปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างใดอย่างหนึ่งสูงคือ มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงแต่มีระดับการศึกษาที่ไม่สูงมาก แต่ก็ได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่หรือแม้กระทั่งการเป็นผู้นำของ

กลุ่มชาติพันธุ์ โดยเริ่มมีการก่อรูปในลักษณะความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ โดยเฉพาะฐานเสียงจากกลุ่มชาติพันธุ์เช่นตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลกับกลุ่มชาติพันธุ์คือรองนายกฯมาจากตัวแทนของกลุ่มชาติพันธุ์มุขและลื้อ ซึ่งจะมีผลสืบเนื่องต่อการเมืองท้องถิ่นในช่วงถัดไป

5.3 การเมืองระดับท้องถิ่นของตำบลแม่สลองนอก ช่วง พ.ศ.2548-2552

5.3.1 ว่าด้วยบริบทการเมืองระดับชาติ

การเมืองระดับท้องถิ่นของตำบลแม่สลองนอก ช่วง พ.ศ.2548-2552 มีความเกี่ยวเนื่องกับบริบทการเมืองระดับชาติในรอบปีพ.ศ.2545-2546 โดยได้มีความเคลื่อนไหวขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่สำคัญหลายองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพื่อกดดันให้รัฐบาลทักษิณออกมติเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่เสนอให้มีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยตรง ดังที่นักรัฐศาสตร์บางท่านได้กล่าวว่า

“ในปีพ.ศ.2546 เป็นปีที่โครงสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยมีการปฏิรูปขนาดใหญ่และมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ฝ่ายบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้มแข็งและมีเสถียรภาพมากขึ้น” (มรุต วันทนากร, 2549: 109)

ด้วยเหตุนี้จึงมีการแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 พ.ศ.2546) และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 120 ตอน 124 ก วันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ.2546 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ.2546 สาระสำคัญของพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 พ.ศ.2546) คือการกำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและที่มาของฝ่ายบริหารจากเดิมที่มาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือมาจากการเลือกตั้งโดยอ้อมมาเป็นการเลือกตั้งโดยตรง และกำหนดให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 2 คนและเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน

สาระสำคัญอีกประการของพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 พ.ศ.2546) ยังได้กำหนดคุณสมบัติของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น โดยการแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับท้องถิ่นของตำบลแม่สองนอกพ.ศ.2548-2552 โดยจะกล่าวในหัวข้อต่อไป

5.3.2 แม่สองนอก: การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรง (ครั้งแรก) พ.ศ.2548-2552

ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับชาติหรือการแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลพ.ศ.2546 ส่งผลให้การเมืองระดับท้องถิ่นตำบลแม่สองนอกมีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรงครั้งแรกในวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ.2548 ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า นายวุฒิพงษ์ สวรรค์โชติ ได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สองนอก ส่วนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถนำเสนอให้อยู่ในรูปตารางดังนี้

ตาราง 5.2 : ตารางรายชื่อสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สองนอกพ.ศ.2548-2552

หมู่	ชื่อ-สกุล	อายุ	อาชีพ	ระดับการศึกษา
1	นายเอี้ยวจื้อ แซ่จ้ง	37	การเกษตร	-
1	นายพิสิษฐ์ ชัดกุล	47	รับจ้าง	มศ. 5
2	นายปรีชา อามอ	30	รับจ้าง	มัธยมศึกษาปีที่ 3
2	นางสาวอารียา อามอ	29	การเกษตร	-
3	นายหลู่เหยียน แซ่ฟ่าน	42	การเกษตร	-
3	นายรังสรรค์ เบียวเซ	29	การเกษตร	-
4	นายขรรรงค์ แซ่ย่าง	34	-	-
4	นายเชษฐพร กันทรระหง	29	รับจ้าง	มัธยมศึกษาปีที่ 2
5	นางสาวอมรรรัตน์ รัตนชัย	29	รับจ้าง	ปริญญาตรี
5	นายจะอู๋ จะแบะ	28	-	-
6	นายบรรเทา ธีระยา	48	การเกษตร	มัธยมศึกษาปีที่ 3

6	นายเทียนฟู แซ่จ้ง	32	การเกษตร	-
7	นายพิระศักดิ์ เซอมีอ	26	-	ปริญญาตรี
7	นายอาจุ เซอมีอ	33	การเกษตร	ประถมศึกษาปีที่ 6
8	นายจ้านงค์ ปัญญามังมงคล	32	ค้าขาย	ประถมศึกษาปีที่ 6
8	นางอาบะ เซอมีอ	38	การเกษตร	-
9	นายจ้งฟง แซ่จ้ง	40	-	-
9	นายสุบิน ชีวินจรัสเรือง	31	การเกษตร	ประถมศึกษาปีที่ 6
10	นายยาโซ อาซ่า	41	การเกษตร	-
10	นายอาซา แลเอะ	34	การเกษตร	มัธยมศึกษาปีที่ 3
11	นายสุขสันต์ โสเช	30	การเกษตร	ประถมศึกษาปีที่ 6
11	นางนิรุษ แซ่จ้ง	29	แม่บ้าน	-
12	นางสาวอุบล แซ่หวัง	39	ค้าขาย	-
12	นายอาโซ มาเญอะ	38	การเกษตร	-
13	นายสุรัชย์ พิมลธิติกุล	32	การเกษตร	ประถมศึกษาปีที่ 4
13	นางสาวสลิดา แซ่จ้ง	31	-	-

ที่มา : จาก ทะเบียนนายกและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก, 2548.

จากตาราง 5.2 แสดงว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่จะเป็นเพศชายจำนวน 20 คนคิดเป็นร้อยละ 76.92 ส่วนเพศหญิงจำนวน 6 คนคิดเป็นร้อยละ 23.07 สำหรับด้านการประกอบอาชีพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรหรือคิดเป็นร้อยละ 53.84 โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอายุเฉลี่ย 34.15 ปีคือมีอายุสูงสุด 47 ปีและมีอายุต่ำสุด 26 ปี และมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ปริญญาตรีตามลำดับ โดยข้อมูลเบื้องต้นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในตาราง 5.2 ยังชี้ให้เห็นว่า ภูมิหลังทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือชนชั้นนำในทางการเมือง (Governing Elite) พ.ศ.2548-2552 เริ่มมีความแตกต่างจากคุณสมบัติของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพ.ศ.2544-2548 และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านมากขึ้น ผู้ศึกษาจำเป็นต้องนำเสนอภูมิหลังของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบางท่านและตารางเปรียบเทียบการเข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (2 สมัย) เป็นส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์ในหัวข้อนี้ด้วย

ภูมิหลังของนายกและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (พ.ศ.2548-2552)

นายก้องเกียรติ ยิ่งมีสุข

เป็นชาติพันธุ์มูเซอ (แม่) และจีน (พ่อเป็นอดีตทหารจีนคณะชาติ) นายก อบต.มีรายได้หลักมาจากการทำสวนและรับจ้างทั่วไป จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เคยเป็น NGO การเข้าสู่เส้นทางการเมืองเริ่มจากการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 9 บ้านพนาสวรรค์และได้รับการเลือกให้เป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสมัยคุณรุ่งเรือง เจริญพัฒน์กิจเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (เลือกตั้งโดยอ้อม) จนกระทั่งได้รับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (เลือกตั้งโดยตรง) สมัยพ.ศ.2548 และสมัยปัจจุบัน โดยรวมเข้าสู่เส้นทางทางการเมืองมากกว่า 9 ปีแล้ว โดยเหตุผลในการเข้าสู่เส้นทางทางการเมืองท้องถิ่น นายก้องเกียรติ กล่าวว่า

“การพัฒนาท้องถิ่นนั้นต้องอาศัยคนในพื้นที่ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นของเราให้ดีที่สุด คิดว่าไม่มีใครรับรู้ปัญหาของชาวบ้านหรือความต้องการของชาวบ้าน ได้ดีเท่าเรา อยากพัฒนาแม่สลองให้เป็นเมืองท่องเที่ยว ไม่อยากให้แม่สลองมีการเปลี่ยนแปลงหรือบูมเพียงชั่วคราวเหมือนพื้นที่อื่น”

และนายก้องเกียรียังได้กล่าวเพิ่มเติมถึงเหตุผลที่ประชาชนเลือกตนเองว่า

“ชาวบ้านเลือกเพราะผมเป็นคนที่กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ กล้ารับผิดชอบ โดยเรื่องของผลงานสำคัญ แต่อนาคตสำคัญกว่าเช่น เลือกเพราะผลงานแต่ถ้าเราจบผลงานแค่นี้และไม่มีความคิดเลย คำอาจจะไม่เลือกเรา ผลงานที่ผ่านมาที่สำคัญในอนาคตการชูนาคสำคัญกว่า (แม้เมื่อวานผ่านมาก็คืออดีตแล้ว) เช่น ทำดีไม่มีดีที่ผ่านมาก็กลับไปทำอะไรไม่ได้แล้ว อดีตเป็นเรื่องสำคัญ ปัจจุบัน อนาคตสำคัญกว่า (เราสามารถที่จะทำงานและสามารถสร้างประโยชน์และความก้าวหน้าได้มากกว่าเดิม) ที่สำคัญคือเราคลุกคลีกับประชาชนผมไปทุกงานไม่ว่าจะเป็นงานของเด็ก งานของผู้ใหญ่ก็ไป (นักการเมืองมักจะรับปาก, แต่ผมจะไม่รับปากถ้าทำไม่ได้ ถ้าทำได้ก็จะรับปาก เราก็คุยตรงๆว่าต้องกลับไปดูระเบียบ ดูช่องทางก่อนว่าทำได้หรือไม่ แต่อย่างไรก็ตาม ผมก็จะไม่ละเลย ไม่มองข้าม และก็จะใส่ใจดูแลติดตามให้) เป็นสิ่งที่ชาวบ้านจับต้องได้ (ให้คำปรึกษาได้ หรือ หาทางออกร่วมกันได้ บอกทิศทาง บอกช่องทางให้กับชาวบ้าน) ชาวบ้านเฝ้ามองว่าเราทำมาแล้วและเราสามารถที่จะสานต่อโครงการดีๆได้และสามารถที่จะริเริ่มคิดทำโครงการใหม่ๆ (มีความต่อเนื่องในการทำงาน) นักการเมืองที่นี้จะอายุน้อยๆเป็นเพราะเค้าคิดว่าคนรุ่นเก่าสบายใจที่คนรุ่นใหม่เข้ามาทำงานคือคนรุ่นใหม่สามารถทำงานได้ดีกว่าคนรุ่นเก่าและทำได้ดีในสิ่งที่เค้า (คนรุ่นเก่า) ไม่เคยทำ อย่างไรก็ตามคนรุ่นเก่ายังคงสำคัญ เพราะนโยบายต่างๆ

ของอบต. ไม่ได้มาจากตัวนายกฯทั้งหมดแต่มาจากทีมงานที่ปรึกษา ผู้อาวุโส ประชาชน ประชาคม ซึ่งจะนำมาเป็นแนวทางในการทำงาน โดยการทำงานของผมจะมีการปรึกษาเค้า (ถ้าที่อื่นไม่สนใจใคร) ผู้ใหญ่จึงค่อนข้างไว้วางใจคุยกันด้วยเหตุผล/อะไรทำได้ทำไม่ได้ ซึ่งทำให้คนกลุ่มเหล่านี้ให้การสนับสนุนพวกเราทั้งสองสมัย (คนก่อนเราก็ต้องให้เกียรติ) ผมจะไม่เชิญชาวบ้านมาหา/ผมจะเป็นฝ่ายไปหาเองมากกว่า การให้บริการต่างๆเช่น เบี้ยยังชีพก็จะเอาไปให้ (ไม่ให้ชาวบ้านมาหาผมจะไปบริการเค้า) หรือยกตัวอย่างกรณีที่ชาวบ้านต้องการมาหาผม ผมก็จะไปหาชาวบ้านมากกว่า (เป็นเรื่องเล็กๆน้อยๆ) เพราะวันหนึ่งชาวบ้านก็จะคิดถึงได้ว่านายกฯคนนี้ไม่ถือตัว แม้กระทั่งที่ทำงานของตนยังอยู่ห้องด้านหลังเพื่อจะได้รู้ว่ามีชาวบ้านมาหา/ไปทักทาย/ไปช่วยเค้า อีกอย่างคือ แม้ว่าที่นี่จะมีการพัฒนาไปมากก็ตามแต่ชาวบ้านที่นี่โดยเฉพาะผู้สูงอายุจะมีปัญหาในเรื่องของการสื่อสาร ผมจะมีความสามารถในการสื่อสารได้หลายภาษา (อาข่า ลาหู่ จีน ลีซู ได้นิดหน่อย ซึ่งทำให้ผมสามารถช่วยเหลือชาวบ้านได้มาก) เห็นก่อนเจ้าหน้าที่บางคนด้วยซ้ำไป (นายกฯสามารถเข้าถึงง่ายขึ้น)” (นายก้องเกียรติ ยังมีสุข, สัมภาษณ์, 13 มกราคม พ.ศ.2554)

อย่างไรก็ตาม ในอีกด้านหนึ่งของข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์ก็กลับพบว่า นายก้องเกียรติ ยังมีสุขได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เพราะได้รับการสนับสนุนจากอดีตผู้บริหารชุดเดิมและผู้อาวุโสของชุมชน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีอำนาจและอิทธิพลทั้งการเมืองและเศรษฐกิจในพื้นที่ตำบล แม้สตอลนอกแม้ว่าจะไม่ได้มีตำแหน่งอย่างเป็นทางการแล้วก็ตาม เป็นลักษณะของการเอื้อประโยชน์หรือผลประโยชน์ต่างตอบแทนในลักษณะของผู้ให้อุปถัมภ์และผู้ได้อุปถัมภ์ ดูได้จากคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

“คนนี้เค้ามีผู้มีอิทธิพลในหมู่บ้านเป็นกลุ่มนายทุนเป็นผู้บริหารชุดเก่าให้การสนับสนุน จ นำหน้าสืบทอดทายาทเป็นรุ่นก็เหมือนรัฐบาลสมัครคือเค้าคนเดียวแต่มีสองตุ๊ด คนทั้งแม่สตอลเค้ารู้จักหมด โดยตัวเค้าไม่ได้ออกแรงเลย เค้าไม่ได้เป็นญาติกันแต่เค้าซี้กันเช่น ถ้าคุณได้เป็นงบที่คุณทำต้องไปลงที่บริษัทเค้าเป็นเรื่องของผลประโยชน์” (นายสมพงษ์ วันคำดี, สัมภาษณ์, 22 พฤศจิกายน พ.ศ.2553)

“คุณรุ่งเรื่องดันรองนายกฯขึ้นเป็นนายกฯ คุณรุ่งเรื่องมีฐานคะแนนเสียงดีกว่าก้องเกียรติ ถ้าลงก็ต้องได้แน่นอนแต่คุณรุ่งเรื่องหันไปทำธุรกิจเป็นหลักแต่ก็ยังมืบทบาตทางการเมืองอยู่ โดยก่อนการเลือกตั้งคุณรุ่งเรื่องก็จะเรียกคนแม่สตอลมาประชุมกัน (เช่น ผู้อาวุโสของกลุ่มชาติพันธุ์ ประธานกลุ่มหนุ่มสาว ผู้ใหญ่บ้าน) แล้วก็จะกระจายเสียงช่วยเค้า และการจะเป็นใหญ่เป็นโตต้องอาศัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจช่วยเช่น การปลูกชา 200-300 ไร่ ต้องใช้แรงงานอาข่าเท่าไร แล้วไหนจะพนักงานที่ทำงานใน

โรงแรม รีสอร์ท และพนักงาน seven-eleven ช่วยกันได้ พื้นฐานทางเศรษฐกิจเป็นหลักที่ชาวบ้านยอมรับในจุดนี้เพราะทำให้ประชาชนทำมาหากินต่อไปได้ เศรษฐกิจคือสิ่งที่ขับเคลื่อนทางการเมืองมากกว่า เพราะถ้าช่วยกันขับเคลื่อนอบต.ประชาสัมพันธ์ ร้านชาที่ขายของได้ ชาวบ้านก็มีงานทำ” (นายว่องไว แก้วกล้า, สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน พ.ศ.2553)

นายวสันต์ มามงคล

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 2 สมัย (พ.ศ.2548, พ.ศ.2552) เป็นชาติพันธุ์อาข่า มีอาชีพเป็นเกษตรกรและรับจ้างก่อสร้าง จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เคยมีประสบการณ์การทำงานนอกพื้นที่คือไปทำงานที่มาเลเซียมา 4 ปี ก่อนเข้าสู่เส้นทางทางการเมือง เคยดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 2 สมัย โดย ส.อบต.วสันต์ ได้กล่าวถึงสาเหตุในการเข้าสู่การเมืองและเหตุผลที่ตนได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนว่า

“เริ่มจากเดิมผมเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านบอกผมว่าคุณน่าจะไปเป็น ส.อบต. และในช่วงนั้นคนที่มีการศึกษาของหมู่บ้านก็ไม่อยู่ด้วย และตนก็อยากช่วยเหลือชาวบ้าน ไม่ได้เอาเงิน (ค่าตอบแทน) เป็นตัวตั้ง ไม่งั้นไปไม่ได้ไม่ไกล และตัวเองก็เป็นที่พักพิงให้กับชาวบ้านได้เช่น มีเหตุฉุกเฉินเค้าเรียกได้ตลอด ถ้าไม่เกินความสามารถของผมนะก็จะช่วยเหลือเต็มที่ ผมคิดว่าถ้าเราทำดีก็ไม่จำเป็นต้องแข่งขัน เพราะชาวบ้านจะรู้ว่าใครดี ไร่ใช้ประชาชน ที่ผ่านมามันไม่เคยแข่งขันเลย แต่ชาวบ้านก็ยังเลือกผม ทั้งๆที่ผมก็ไม่ได้มีฐานะดีเลย ผมอยากจนที่สุดในบรรดาผู้สมัคร ขนาดคุณมาสัมภาษณ์ผม บ้านของผมยังไม่มีน้ำชาเลี้ยงต้อนรับคุณเลย” (นายวสันต์ มามงคล, สัมภาษณ์, 15 ธันวาคม พ.ศ.2553)

นางสาวกชพร ใจบุญเรือง

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ 11 เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่และจีน (อดีตทหารจีนคณะชาติ) มีอาชีพค้าขาย ก่อนเข้าสู่เส้นทางทางการเมืองเคยเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและเป็นประธานกลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มออมทรัพย์ มีสมาชิกในหมู่บ้านประมาณ 60 คน โดยได้ออกเงินกู้ให้กับสมาชิกกลุ่มเพื่อนำไปลงทุนประกอบอาชีพหรือในกรณีฉุกเฉิน และเหตุผลที่ตนได้รับเลือกตั้งจากประชาชนเป็นเพราะว่า

“ชาวบ้านหวังพึ่งพาเรา เราสามารถติดต่อสื่อสารกับภายนอกได้และพูดคุยกับชาวบ้านได้ เพศไม่จำเป็นจะมีความสัมพันธ์เพราะผู้หญิงก็ทำได้ ทำทนายความรู้ความสามารถ แต่ก็มีบางส่วนที่ไม่ยอมรับความเป็นผู้หญิง ผู้นำควรเป็นผู้ชายมากกว่า โดยในการหาเสียงของต.นก็จะใช้เงินไม่เกิน 1,500 บาท เน้นหาเสียงผ่านการคลุกคลีกับชาวบ้าน” (นางสาวกชพร ใจบุญเรือง, สัมภาษณ์, 24 พฤศจิกายน พ.ศ.2553)

ตาราง 5.3 : ตารางเปรียบเทียบการเข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (2 สมัย)

หมู่	สมัยพ.ศ.2544-2548 (โดยอ้อม)	สมัยพ.ศ.2548-2552 (โดยตรง)
1	นายจำเริญ ชีวินเฉลิมโชติ	นายเอี้ยวจื้อ แซ่จ้ง
1	นายสุชาติ ชีวินมงคลวุฒิ	นายพิสิทธิ์ ชัดกุล
2	นางสาวนิตยา ชีวินมงคลวุฒิ	นายปรีชา อามอ
2	นางสาวนุสุม มาเยอะ	นางสาวอารียา อามอ
3	นายหลู่เหยียน แซ่ฟ่าน	นายหลู่เหยียน แซ่ฟ่าน
3	นายเอะเซ็น แซ่ลี	นายรังสรรค์ เปี้ยวเซ
4	นายทรงศักดิ์ อนันต์วีระวงศ์	นายขรรรงค์ แซ่ย่าง
4	นายจะโย แซ่ลี	นายเชษฐพร กันทรระหง
5	นางสาวอมรรรัตน์ รัตนชัย	นางสาวอมรรรัตน์ รัตนชัย
5	นายอาซื่อ แ่แบวกู่	นายจะฮุย จะเบะ
6	นายบรรเทา ธีระยา	นายบรรเทา ธีระยา
6	นายเทียนฟู แซ่จ้ง	นายเทียนฟู แซ่จ้ง
7	นายสมบูรณ์ มาเยอะ	นายพีระศักดิ์ เซอมี
7	นายอาจู เซอมี	นายอาจู เซอมี
8	นายโสภณ ชีวินประภาศรี	นายจำนงค์ ปัญญามิ่งมงคล
8	นางอาบะ เซอมี	นางอาบะ เซอมี
9	นายจะนะ มูเซอ	นายสุบิน ชีวินจรัสเรือง
9	นางสาวทองเปรม นาคเกิด	นายจิ้งฟง แซ่จุง
10	นายยาโซ อาซ่า	นายยาโซ อาซ่า
10	นายอาชา แลเถอะ	นายอาชา แลเถอะ
11	นางสาวยุพิน ชีวินสว่างแสง	นายสุขสันต์ โสเช
11	นางจาวรรณ กิตติศัพท์ธรา	นางนิรันดร์ แซ่จาง
12	นางสาวพกามาศ ทวีอภิรดีบุญยิ่ง	นางสาวอุบล แซ่ห้วง
12	นายเจียเหว่ย แซ่เหลย	นายอาโซ มาเยอะ

13	นายสุรัชย์ พิมพ์ติกุล	นายสุรัชย์ พิมพ์ติกุล
13	นายประสิทธิ์ ทวีอภิธิชนะ	นางสาวสลิดา แซ่จ้ง

ที่มา: จาก ทะเบียนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก, 2544 , ทะเบียนนายกและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก, 2548.

จากตาราง 5.3 สะท้อนให้เห็นว่า มีการผูกขาดในตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลค่อนข้างน้อย โดยมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลรายเดิม (พ.ศ.2544) ที่ยังได้รับการเลือกตั้งกลับเข้าสู่ตำแหน่งเดิมเพียง 9 คนจากจำนวน 26 คนคิดเป็นร้อยละ 34.61 นอกจากนี้มีข้อสังเกตบางประการว่า ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอกในปีพ.ศ.2548 บางเขตเลือกตั้งได้ถูกวางตัวให้รับเลือกตั้งแทนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลรายเดิมซึ่งได้รับการวางตัวให้เป็นทีมฝ่ายบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเช่น นายทรงศักดิ์ อนันต์วีระวงศ์ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลปีพ.ศ.2544 หมู่ที่ 4 บ้านธาตุ ได้รับการแต่งตั้งเป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในปีพ.ศ.2548 หรือนายจะนะ มูเซอ (ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นนายวุฒิพงษ์ สวรรค์โชติ) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ที่ 9 บ้านพนาสวรรค์ ได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยได้วางตัวให้นายสุบิน ชีวินจรัสเรือง ซึ่งเป็นพี่เขยของตนเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแทน และนายสมบุญ มาเยอะ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลปีพ.ศ. 2544 หมู่ที่ 7 บ้านอาแบได้รับการแต่งตั้งเป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในปีพ.ศ.2548 เป็นต้น

5.4 การเมืองระดับท้องถิ่นของตำบลแม่สลองนอก ช่วง พ.ศ.2552-ปัจจุบัน

เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจชุมชนที่ชัดเจนมากขึ้นกล่าวคือ ลักษณะโครงสร้างอำนาจทางการเมืองแต่เดิมมีลักษณะกระจุกตัวเฉพาะกลุ่มอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มมีการก่อตั้งชุมชนทำให้การแข่งขันทางการเมืองมีน้อย มีสภาพทางการเมืองที่เงียบเหงา (ไม่มีคู่แข่ง) แต่การเลือกตั้งสมัยที่ผ่านมาและสมัยนี้กลับมีการแข่งขันค่อนข้างสูง (ปรากฏจากจำนวนผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งต่อหมู่บ้านหรือการแข่งขันระหว่างนายกองค์การบริหารส่วนตำบล) ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลในการเข้าสู่อำนาจทางการเมือง กลยุทธ์และนโยบายในการหาเสียงที่เปลี่ยนแปลงไป ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะโครงสร้างอำนาจของชุมชนเริ่มมีการแตกตัวทางชนชั้นประกอบกับกระแสการกระจายอำนาจจากรัฐสู่ท้องถิ่นเป็นรูปธรรมมากขึ้น สำหรับการเลือกตั้งครั้งหลังสุดเมื่อวันที่ 6 กันยายน พ.ศ.2552 ก็ปรากฏว่า นายวุฒิพงษ์ สวรรค์โชติ ได้รับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นสมัยที่สอง และสำหรับผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถนำเสนอในรูปของตารางดังนี้

ตารางที่ 5.4 : ตารางรายชื่อสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอกพ.ศ.2552-ปัจจุบัน

หมู่	ชื่อ-สกุล	อายุ	อาชีพ	ระดับการศึกษา
1	นายเอี้ยวโฮ แซ่จ้ง	44	การเกษตร	มัธยมศึกษาตอนต้น
1	นายศักดิ์ดา ทวีอภิศิวิทยา	26	ธุรกิจส่วนตัว	ปริญญาตรี
2	นายปรีชา อามอ	34	การเกษตร	มัธยมศึกษาปีที่ 6
2	นายพิชัย ชีมีอ	34	การเกษตร	-
3	นายหลู่เหยียน แซ่ฟ่าน	46	การเกษตร	-
3	นายรังสรรค์ เปี้ยวเซ	33	การเกษตร	-
4	นายศักดิ์สิทธิ์ เมืองแสน	53	การเกษตร	ประถมศึกษาปีที่ 6
4	นายอหวังโป๊ะ แซ่ย่าง	31	ช่างซ่อมรถ	มัธยมศึกษาปีที่ 3
5	นายหล่อมมา มู่แลกู๋	34	การเกษตร	-
5	นายอาไ้ แ่แบวกู๋	44	การเกษตร	ปวส.
6	นางสาวดิงจิว แซ่เฉิน	32	-	ประถมศึกษาปีที่ 6
6	นางกว๋อฝิง แซ่หยาง	46	-	-
7	นายพิระศักดิ์ รุ่งลักษณ์	30	-	ปริญญาตรี
7	นายอาฟี เวยแม	41	การเกษตร	-
8	นางอาบะ เซอมีอ	42	การเกษตร	-
8	นายชาย คงศักดิ์	40	รับจ้าง	ประถมศึกษาปีที่ 6
9	นายสุบิน ชีวินจรัสเรือง	35	การเกษตร	ประถมศึกษาปีที่ 6
9	นายอาโล๊ะ เขตุม	34	การเกษตร	-
10	นายสมศักดิ์ แ่เถอะ	35	-	ประถมศึกษาปีที่ 6
10	นายสนั่น กุ่ยย้อ	35	-	มัธยมศึกษาปีที่ 3
11	นายสุกสันต์ โสเช	34	การเกษตร	ประถมศึกษาปีที่ 6
11	นางจารูวรรณ กิตติทรัพย์ธารา	38	ค้าขาย	ประถมศึกษาปีที่ 6
12	นางสาวอุบล แซ่หวัง	43	ค้าขาย	มัธยมศึกษาปีที่ 3
12	นายอาโซ มาญูอะ	42	การเกษตร	-

13	นายสุรัชย์ พิมลชิตกุล	36	การเกษตร	ประถมศึกษาปีที่ 4
13	นางสลิลา แซ่จ้ง	35	รับจ้าง	-

ที่มา: จาก ทะเบียนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัด เชียงราย, 2552.

จากตาราง 5.4 จะเห็นได้ว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนน้อยเท่านั้นที่เป็นเพศหญิง จำนวน 6 คิดเป็นร้อยละ 23.07 ส่วนใหญ่คือเพศชายจำนวน 20 คนคิดเป็นร้อยละ 76.92 โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จะมีอายุเฉลี่ย 37.57 ปีก็มีอายุสูงสุด 53 ปีและต่ำสุด 26 ปี ด้านภูมิหลัง อาชีพ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรมแต่ก็ปรากฏ อาชีพนอกภาคเกษตรกรรมมากขึ้นกว่าช่วงสมัยก่อน (พ.ศ.2548) และในส่วนของการศึกษาที่พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเริ่มมีการศึกษาสูงขึ้นคือจบปวส.และปริญญาตรี

ภูมิหลังของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (พ.ศ.2552-ปัจจุบัน)

นายทองภูมิ อินวิเชียร

เป็นคนรุ่นใหม่ เป็นลูกหลานอดีตทหารจีนคณะชาติ อายุ 26 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เมื่อจบการศึกษาแล้วก็กลับมาอยู่ที่บ้านเกิด เป็นอดีตประธานกลุ่มหนุ่มสาว สองปี ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว

“การเข้าสู่การเมืองเริ่มจากผมได้รับเลือกเป็นประธานกลุ่มหนุ่มสาว มีหน้าที่เข้าไปช่วยเหลือชาวบ้านไม่ว่าจะงานศพ งานแต่ง งานต่างๆของหมู่บ้านมีอะไรกลุ่มหนุ่มสาวก็จะไป ตรงนี้ก็ต้องมี หัวหน้า ผมก็บริหารน้องๆว่าต้องทำยังไงบ้างก็เลยทำให้ผมได้คะแนนเสียง โดยตำแหน่งนี้มีวาระ 2 ปีแต่ผมอยากลงการเมืองท้องถิ่น แต่ถ้าจะเป็นต่อก็ได้ แต่ก็คิดว่าอยากทำอะไรอย่างเดียวนิดเดียว”

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทองภูมิกล่าวถึงเหตุผลว่าที่ตนได้รับเลือกตั้งเป็นเพราะว่า

“1. ผมเป็นคนรุ่นใหม่ที่มีความสามารถจบแล้วก็อยากกลับมาพัฒนาหมู่บ้าน ชาวบ้านมองว่าในหมู่บ้านไม่ค่อยมีคนรุ่นใหม่ที่จบมาแล้ว กลับมาพัฒนาหมู่บ้านเค้าเลยคิดที่จะให้โอกาสเรา
2. ผมเป็นคนในพื้นที่เกิดที่นี่ โตที่นี่ เป็นลูกหลานที่นี่ 100% ที่พูดภาษาเดียวกัน เข้าถึงประชาชน
3. การที่ผมเป็นประธานกลุ่มหนุ่มสาวผมมีความสามารถด้านกีฬา ผมนำทีมแม่ฮ่องเข้าแข่งขันกีฬา 329 จนได้แชมป์ ได้รับถ้วยพระราชทานเพราะแม่ฮ่องไม่ค่อยได้รางวัล ก็เลยเป็นผลงานสำคัญของผม” (นายทองภูมิ อินวิเชียร, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน พ.ศ.2553)

นายประยุทธ วงศ์บุตร

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 4 บ้านธาตุ เป็นคนหนุ่มรุ่นใหม่ อายุ 31 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลีซอ (บิดาเป็นลีซอและมารดาเป็นมูเซอ) ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว (เปิดร้านซ่อมมอเตอร์ไซด์) และมีความสัมพันธ์แบบเครือญาติกับผู้ใหญ่บ้านถือนายมนตรี กันทรอุดมสุข (แต่เดิมคือแซ่ย่าง) ส.อบต.ประยุทธ เข้าสู่อำเภอเมืองเพราะ

“การชักชวนของผู้ใหญ่บ้านและตนเองก็พอมีเวลาช่วยเหลือชาวบ้าน ได้ทุกงานก็เลยอาจจะเป็นเหตุผลที่ทำให้ตนได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ฮ่องนอก” (นายประยุทธ วงศ์บุตร, สัมภาษณ์, 12 มกราคม พ.ศ.2553)

นายเสกสรร กิตติโชติ

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 1 บ้านสันติคีรี เป็นลูกหลานอดีตทหารจีนคณะชาติ อายุ 45 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพิ่งได้รับบัตรประชาชนเมื่อปีพ.ศ.2535 เดิมตนเองเป็นมัลลเทศและเปิดร้านซ่อมคอมพิวเตอร์ที่เกาะสมุยและกลับมาอยู่บ้านเมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา ปัจจุบันประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสมัยแรกต่อจากน้องชาย(อดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพ.ศ.2548-2552) และนายเสกสรร กิตติโชติก็ได้อธิบายถึงสาเหตุในการเข้าสู่อำเภอเมืองท้องถิ่นว่า

“เป็นเพราะน้องชายไม่ค่อยมีเวลา เค้าจึงลง และอยากช่วยเหลือสังคม รักงานบริการเพราะเชื่อว่าถ้าช่วยเหลือแล้วจะเกิดความภูมิใจ ส่วนเหตุที่ว่าทำไมชาวบ้านจึงเลือกผมก็คงเป็นเพราะว่าผมกตัญญูกับพ่อแม่คือ ผมเคยติดยามาก่อนแต่ก็กลับตัวกลับใจ กลับมาอยู่ที่บ้านเกิดมาดูแลแม่ คนแก่เลยทะเจะแนให้เพราะเห็นใจ”

ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักยังได้อธิบายเพิ่มเติมถึงสาเหตุที่นายเสกสรร กิตติโชติได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลว่า

“ถ้าดูจากระดับการศึกษาแล้ว นายเสกสรร จบแค่มัธยมศึกษาที่เค้าได้เพราะเค้าเป็นคนที่นี้ โด่ที่นี่ เพราะตอนที่ผมรับสมัครมีผู้สมัครทั้งหมด 5 คน โดย 3 คนเป็นคนแม่สองแต่อีก 2 คนไม่ใช่คนที่นี้ (เป็นเขยเป็นสะใภ้ที่แต่งงานกับคนที่นี้) ชาวบ้านมีความรู้สึก ว่าถึงแม้เค้าจะมาอยู่นานแล้ว แต่ก็ไม่ใช่คนแม่สอง โอกาสน่าจะให้กับลูกหลานเรามากกว่า อยู่มานานแค่ไหนก็ไม่ใช่คนแม่สองเช่น ถ้าเอาคนสองคนมาขึ้น คนหนึ่งอาจจะมีประสบการณ์ มีอายุ มีความรู้มากกว่า แต่อีกคนหนึ่งกลับได้เพราะเป็นคนแม่สอง กรณีของนายเสกสรรกับผม ผมมีความรู้แต่ที่เสกสรรไม่มี แต่เค้าสามารถเอาชนะผู้สมัครรายเดิมได้อย่างขาดลอย สรุปหลักๆก็คือเป็นคนในพื้นที่โดยกำเนิด พูดภาษาเดียวกัน สำคัญกว่าความรู้ความสามารถ” (นายทองภูมิ อินวิเชียร, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน พ.ศ.2553)

นอกจากปัจจัยในเรื่องของการเป็นคนในพื้นที่แล้วประวัติส่วนบุคคล (Historical records) หรือความกตัญญูต่อบิดามารดาก็มีผลสำคัญต่อการตัดสินใจของประชาชนเช่นกันกล่าวคือ

“ประวัติส่วนบุคคลที่นี่ไม่เกี่ยวเพราะที่นี่ความดีสามารถลบทุกอย่างได้เช่น พี่เสกสรรเป็นคนเสเพลมามาก่อน จากนั้นแม่เค้าไม่สบาย เค้าเลิกทุกอย่างชาวบ้านเห็นความดีตรงนั้น แล้วปัจจุบันเค้าก็ไม่หวนกลับไปทำอีก ความดีตรงนั้นทำให้ชาวบ้านให้ออกาสลองมาทำดูสิว่าจะทำได้หรือเปล่า และจากหนึ่งปีที่ผ่านมาผมเห็นว่าเค้าสอบผ่าน การที่น้องเค้าเคยเป็นก็มีผลต่อการเลือกของชาวบ้านคือ น้องเค้ามีช่วงหนึ่งที่ไม่อยู่บ้านเค้าเองก็ทำงานแทนน้องทุกอย่างก่อนที่ตนเองจะลง (แจกของ ข้าวสาร เงินผู้สูงอายุ แทน ทำแทนน้องประมาณสามเดือน) เค้าไม่มีความรู้แต่คะแนนเค้าสูงกว่าผม พุดง่าย ๆ คือเค้าเริ่มหาเสียงก่อนการเลือกตั้งด้วยซ้ำ มีส่วนทำให้เค้าได้เปรียบ (ผมก็ยอมรับว่าผมหาเสียงไม่ทั่วถึง) คนจีนให้ความสำคัญกับความกตัญญู มันสวนทางกับอีกคน อีกเบอร์ที่ผมไปจับคู่ด้วย ชาวบ้านไม่เลือกเค้าเพราะชาวบ้านฉลาดในการเลือก ที่เค้าเลือกคนนี้ไม่เลือกคนนี้เพราะประวัติมันต่างกันเค้าเคยทำไม่ดีกับพ่อเค้าไว้ทั้งๆที่บ้านอยู่แถวเดียวกับพี่เสกสรรเพราะชาวบ้านเห็น (ใกล้ชิดมากกว่า) เป็นแบบนี้จะลงอีกก็ครั้งก็ไม่ได้เพราะทำไม่ดีกับพ่อแม่คนจีนให้ความสำคัญมาก ยาเสพติดลบล้างได้แต่พ่อแม่ลบล้างไม่ได้” (นายทองภูมิ อินวิเชียร, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน พ.ศ.2553)

นายกวี คำจูน

อดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 10 บ้านแม่จันทรง 2 สมัย (พ.ศ.2544, 2548) ปัจจุบันเป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (พ.ศ.2552) เป็นกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าที่นับถือบรรพบุรุษ โดยนายกวี คำจูน มีเครือข่ายเครือญาติเป็นผู้นำของหมู่บ้านคือ ผู้นำคนแรกของหมู่บ้านเป็นตระกูลเดียวกันกับตน และผู้ใหญ่บ้านและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอีกคนหนึ่งก็เป็นญาติกับตน รองนายกฯกวี ได้เล่าถึงการเข้าสู่เส้นทางทางการเมืองของตนว่า

“เมื่อก่อนเรื่องการเป็นผู้นำมันเป็นเรื่องที่หนักมาก ต้องแบกรับภาระความรับผิดชอบของครัวเรือน ไม่พอต้องแบกรับภาระความรับผิดชอบของหมู่บ้านอีก ความรับผิดชอบมันสูง แค่ว่ากลัวกันเพราะไม่มีความรู้ด้านภาษา ตัวผมเองเป็นผู้นำตั้งแต่แยกหมู่บ้าน ตั้งแต่ผมอายุ 20 กว่าเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เพราะว่าในหมู่บ้านของผมคนที่รู้ภาษาไม่ค่อยมี การอยู่บนคอยนี้ต้องรู้ภาษาไทย ภาษาจีน ภาษาชนเผ่า (ชาติพันธุ์) ด้วยเพราะฉะนั้น ถ้าเรารู้เฉพาะภาษาของชนเผ่า (ชาติพันธุ์) ตัวเองไม่พอเพราะต้องติดต่อประสานกับหน่วยงานของรัฐ ต้องปรึกษาหารือกัน เรื่องภาษาจึงสำคัญมาก โดยผมได้มีโอกาสเรียนภาษาจีนเป็นคนแรกของหมู่บ้าน และเป็นคนแรกของชาติพันธุ์อาข่าที่ได้มาเรียน โรงเรียนสอนภาษาจีนที่แม่ฮ่องสอน นี่ก็อาจจะเป็นเหตุผลที่ทำให้ชาวบ้านเลือกผมด้วยเหมือนกัน” (นายกวี คำจูน, สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน พ.ศ.2553)

ตาราง 5.5 : ตารางเปรียบเทียบการเข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (3 สมัย)

หมู่	สมัยพ.ศ.2544-2548 (โดยอ้อม)	สมัยพ.ศ.2548-2552 (โดยตรง)	สมัยพ.ศ.2552-ปัจจุบัน (โดยตรง)
1	นายจำเริญ ชีวินเฉลิมโชค	นายเอี้ยวจื้อ แซ่จ้ง	นายเอี้ยวโฮ แซ่จ้ง
1	นายสุชาติ ชีวินมงคลวุฒิ	นายพิสิทธิ์ ขัติกุล	นายศักดิ์ดา ทวีอภิรติวิทยา
2	นางสาวนิตยา ชีวินมงคลวุฒิ	นายปรีชา อามอ	นายปรีชา อามอ
2	นางสาวนุสุม มาเยอะ	นางสาวอารียา อามอ	นายพิชัย ชีมีอ
3	นายหลู่เหยียน แซ่ฟ่าน	นายหลู่เหยียน แซ่ฟ่าน	นายหลู่เหยียน แซ่ฟ่าน
3	นายเอเชิน แซ่ลี	นายรังสรรค์ เปียวเซ	นายรังสรรค์ เปียวเซ
4	นายทรงศักดิ์ อนันต์วีระวงศ์	นายบรรยงค์ แซ่ย่าง	นายศักดิ์สิทธิ์ เมืองแสน
4	นายจะโย แซ่ลี	นายเชษฐพร กันทรระหง	นายอาหวัง โป๊ะ แซ่ย่าง

5	นางสาวอมรรัตน์ รัตนชัย	นางสาวอมรรัตน์ รัตนชัย	นายหล่อมา มู่แลกู๋
5	นายอาซื่อ แอ่แบวกู๋	นายจะอู๊ยะ จะแบะ	นายอาโด่ แอ่แบวกู๋
6	นายบรรเทา ชีระยา	นายบรรเทา ชีระยา	นางสาวดิงจิว แซ่เจิน
6	นายเทียนฟู แซ่จ้ง	นายเทียนฟู แซ่จ้ง	นางกว๋อฝิง แซ่หยาง
7	นายอาจู เซอมือ	นายพีระศักดิ์ เซอมือ	นายพีระศักดิ์ รุ่งลักขมี
7	นายสมบูรณ์ มาเยอะ	นายอาจู เซอมือ	นายอาพี เวยเม
8	นายโสภณ ชีวินประภาศรี	นายจ้านงค์ ปัญญาเม็งมงคล	นายชาย คงศักดิ์
8	นางอาบะ เซอมือ	นางอาบะ เซอมือ	นางอาบะ เซอมือ
9	นายจะนะ มูเซอ	นายสุบิน ชีวินจรัสเรือง	นายสุบิน ชีวินจรัสเรือง
9	นางสาวทองเปรม นาคเกิด	นายจิงฟง แซ่จุง	นายอาโล๊ะ เขลุ่ม
10	นายฮาโซ อาซ่า	นายฮาโซ อาซ่า	นายสมศักดิ์ แลเอะ
10	นายอาซา แลเอะ	นายอาซา แลเอะ	นายสนั่น กุ่ยฮือ
11	นางสาวยุพิน ชีวินสว่างแสง	นายสุขสันต์ โสเช	นายสุขสันต์ โสเช
11	นางจรรุวรรณ กิตติศัพท์ธรา	นางนිරนุช แซ่จาง	นางจรรุวรรณ กิตติศัพท์ธรา
12	นางสาวพกามาศ ทวีอภิธิบุญยิ่ง	นางสาวอุบล แซ่หวัง	นางสาวอุบล แซ่หวัง
12	นายเจียห่วย แซ่เหลย	นายอาโซ มาเญอะ	นายอาโซ มาเญอะ
13	นายสุรัชย์ พิมลธิกุล	นายสุรัชย์ พิมลธิกุล	นายสุรัชย์ พิมลธิกุล
13	นายประสิทธิ์ ทวีอภิธิชนะ	นางสาวสลิดา แซ่จ้ง	นางสลิดา แซ่จ้ง

ที่มา: จาก ทะเบียนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก, 2544 ,ทะเบียนนายกและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก, 2548 ,ทะเบียนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดเชียงราย, 2552.

จากตาราง 5.5 ย่อมมองได้ว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสามสมัยนั้นมีการผูกขาดในระดับค่อนข้างน้อยคือ จากจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนทั้งหมด 26 คนพบว่า มีจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพียง 3 คนหรือร้อยละ 11.54 เท่านั้นที่สามารถครองตำแหน่งสามสมัยได้ และถ้าหากพิจารณาเปรียบเทียบผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสองสมัยหลังทำให้พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอกมีการ

ผลัดเปลี่ยนการเข้าสู่อำนาจหรือมีการผูกขาดตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลค่อนข้างน้อยคือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 26 เขตเลือกตั้ง มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในสมัยแรกเพียง 11 เขตเลือกตั้งหรือร้อยละ 42.31 ที่สามารถได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอีกครั้ง

ทั้งนี้ จากตาราง 5.5 ก่อให้เกิดข้อสังเกตบางประการว่า เหตุใดสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยเฉพาะ 2 สมัยหลังจึงมีการผูกขาดการเข้าสู่อำนาจค่อนข้างน้อย ซึ่งนั่นอาจจะเป็นเพราะว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลรายใหม่ในบางเขตเลือกตั้งได้ถูกวางตัวให้รับเลือกตั้งแทนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลรายเดิมที่ได้มีการผันตัวเองหรือมีการวางตัวให้เป็นทีมฝ่ายบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล หรือการแยกตัวออกมาจากทีมฝ่ายบริหารเดิมเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเช่น นายทวี คำจูน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลปีพ.ศ. 2544 และพ.ศ.2548 หมู่ที่ 10 บ้านแม่จันทหลวง ได้รับการแต่งตั้งเป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในปีพ.ศ.2552 หรือนายอุดมมิตร เพิ่มพูนทรัพย์ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลปีพ.ศ.2544 หมู่ที่ 7 บ้านอาแบ ได้รับการแต่งตั้งเป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในปีพ.ศ.2548 และต่อมาภายหลังได้แยกตัวออกมาลงสมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และนายวิวัฒน์ รักเรียน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลปีพ.ศ.2548 หมู่ที่ 4 บ้านธาตุ ได้ลาออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและลงสมัครเป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่นายอุดมมิตร เพิ่มพูนทรัพย์ เป็นต้น

ตามที่ได้นำเสนอข้อมูลโดยสรุป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านผลการเลือกตั้งและภูมิหลังของนายกและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก ช่วง พ.ศ.2552-ปัจจุบัน ผู้ศึกษามีประเด็นที่สามารถวิเคราะห์ปรากฏการณ์ดังกล่าวดังต่อไปนี้

1. ด้านการเข้าสู่อำนาจทางการเมือง ในส่วนของการแข่งขันระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้ง (Candidates) ล้วนแต่เป็นชนชั้นนำทางการเมืองของชุมชนและเป็นผู้สมัครรายเดิมหมายความว่าทำงานอยู่ในวงการทางการเมืองมาโดยตลอดกล่าวคือ ผู้สมัครหมายเลข 1 คือ ชนชั้นนำทางการเมือง (อดีตรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่แยกตัวออกมา) ผู้สมัครหมายเลข 2 คือชนชั้นนำทางการเมือง (อดีตนายกองค์การบริหารส่วนตำบล) ผู้สมัครหมายเลข 3 คือ ชนชั้นนำทางการเมือง (อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 10 บ้านแม่จันทหลวง) ซึ่งลงสมัครรับเลือกตั้งตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมาเป็นสมัยที่ 2 โดยปรากฏผลการเลือกตั้งดังตารางข้างล่างนี้

ตาราง 5.6 : ตารางผลการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอกพ.ศ.2552

ลำดับที่	ชื่อผู้สมัคร	หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร	ได้คะแนน
1	นายวุฒิพงษ์ สวรรค์โชติ	2	779
2	นายสมบุญ มาเยอะ	1	607
3	นางกาญจนา จันทร์หอมสกุล	3	525

ที่มา: จาก ข้อมูลสรุปผลการรวมคะแนนเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก, 2552.

จากตาราง 5.6 จะเห็นได้ว่า ผลการเลือกตั้งตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก พ.ศ.2552 มีคะแนนที่ไม่ห่างกันมากหรือกล่าวได้ว่ามีการแข่งขันทางการเมืองที่เพิ่มมากขึ้นจากการเลือกตั้งโดยตรงครั้งแรกที่มีผู้สมัครเพียง 2 คนเท่านั้น สิ่งที่น่าสนใจก็คือว่าผู้สมัครรายใหม่ (หมายเลข1) มีคะแนนสูงกว่าผู้สมัครรายเดิม (หมายเลข 3) ดังนั้นเพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความละเอียดรอบด้าน ผู้ศึกษาจะนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกทั้งในด้านของนักการเมือง เจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนมาประกอบการวิเคราะห์การแข่งขันทางการเมืองในส่วนนี้ด้วย โดยสามารถนำเสนอปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชนเป็นประเด็นต่อไปนี้

1. ปัจจัยทางด้านสังคม-เศรษฐกิจ (Socio-Economic Factor) พบว่าผู้สมัครตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 3 ราย ต่างก็ไม่ได้เป็นบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงมากหรือเป็นกลุ่มชนชั้นนำทางเศรษฐกิจของชุมชน มีแต่ผู้สมัครหมายเลข 2 ซึ่งเป็นอดีตนายกองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับการสนับสนุนหรือผลักดันโดยอ้อมจากกลุ่มทุนภายในชุมชนที่ได้รับการยอมรับจากประชาชน เนื่องจากผู้ที่ได้รับตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้มีความเป็นอยู่หรือฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างจากประชาชนเท่าใดนักดังคำให้สัมภาษณ์จากประชาชนว่า

“นายกฯไม่จำเป็นต้องมีฐานะทางเศรษฐกิจดี นายกฯคนนี้นี่บ้านเค้าไม่มีอะไรเลยยังมุงคาอยู่เลยแต่เค้าเป็นคนทำงาน” (นายสมศักดิ์ คำษา, สัมภาษณ์, 11 ธันวาคม พ.ศ.2553)

“ใครมีเงินเยอะ คนนั้นก็มืบทบาตต่างๆที่ไม่มีตำแหน่ง ให้การสนับสนุนทางอ้อม/มีส่วนได้ส่วนเสียเด็กของเค้า เค้าต้องช่วย/ต่างๆที่ไม่มีความรู้ และคนก็นับถือ นับนำถือดา เค้าว่าอันนี้ดีก็คือนะ” (นางรวิวรรณ แซ่เหมา, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม พ.ศ.2553)

จากคำให้สัมภาษณ์ดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ชนชั้นนำในทางการเมืองที่ได้รับการยอมรับจากประชาชนจำเป็นต้องเป็นบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ ซึ่งก็สอดคล้องกับแนวคิดพหุนิยม (Pluralist) ที่อธิบายว่า ชนชั้นนำคือ กลุ่มบุคคลที่มีการเคลื่อนไหวในสังคม โดยมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจต่างๆ ของสังคม บุคคลเหล่านี้มีทักษะ มีความรู้ มีข้อมูลข่าวสารและมีความสัมพันธ์กับมวลชน ส่วนประเด็นฐานะทางเศรษฐกิจนั้นไม่ใช่ปัจจัยหลักสำคัญในการพิจารณาชนชั้นนำ อย่างไรก็ตาม ชนชั้นนำที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (Non-governing elite) หรือชนชั้นนำทางเศรษฐกิจ (Business Elite) กลับคือ บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของประชาชน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าอำนาจและอิทธิพลของชนชั้นนำทางเศรษฐกิจครอบคลุมไปยังสถาบันการปกครองส่วนท้องถิ่น ในลักษณะระบบอุปถัมภ์ต่างตอบแทนระหว่างประโยชน์ที่ชนชั้นนำทางเศรษฐกิจจะได้จากชนชั้นนำในทางการเมือง (Governing Elite) หรือผู้ได้อุปถัมภ์ที่ตนให้การสนับสนุนในรูปของโครงการจัดซื้อจัดจ้างต่างๆ เป็นต้น

2. ปัจจัยด้านความเป็นชาติพันธุ์ (Ethnicity) และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ (Ethnic Identity) ด้วยลักษณะเฉพาะของพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์จึงเป็นเครื่องมือที่ถูกนำมาใช้เป็นฐานในการจัดสรรตำแหน่งหรือถูกวางตัวให้เป็นทีมฝ่ายบริหารกล่าวคือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นชาติพันธุ์มุสลิมผสมกับชาติพันธุ์จีน (ลูกหลานอดีตทหารจีนคณะชาติ) และยังได้รับแรงสนับสนุนจากกลุ่มคนจีน แต่ในขณะเดียวกันนายกองค์การบริหารส่วนตำบลก็ต้องมีการจัดสรรตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้กับตัวแทนจากชาติพันธุ์อาข่าและลีซู ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก กลุ่มชาติพันธุ์อาข่าและลีซูคือกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีจำนวนมากที่สุดและรองลงมาจากกลุ่มคนจีน ซึ่งคนจีนส่วนใหญ่มักจะไม่ค่อยอยู่ในพื้นที่ทำให้ฐานคะแนนเสียงที่จะได้มาน้อยลงตามไปด้วย นอกจากนั้นในตำแหน่งเลขานุการของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลก็มีการจัดสรรหรือดึงกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีการศึกษาเข้าร่วมเป็นทีมกับนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเช่น นายกฯสมัยปัจจุบันดึงคนหนุ่มรุ่นใหม่จบการศึกษาระดับปริญญาโทและเป็นลูกหลานอดีตทหารจีนคณะชาติเข้าร่วมทีมกับตนด้วยจึงทำให้ฐานคะแนนเสียงส่วนใหญ่ของคนจีนหมู่ที่ 1 เทให้กับผู้สมัครหมายเลข 2 ในขณะเดียวกันผู้สมัครหมายเลข 1 ก็มีการวางตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและเลขานุการองค์การบริหารส่วนตำบลเช่นเดียวกัน โดยผู้สมัครหมายเลข 1 เป็นชาติพันธุ์อาข่าและเป็นอดีตรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้สมัครรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นชาติพันธุ์เย้าและลีซู ส่วนเลขานุการองค์การบริหารส่วนตำบลก็คือชาติพันธุ์จีน (ลูกหลานอดีตทหารจีนคณะชาติ) เป็นคนรุ่นใหม่มีการศึกษาสูง โดยสอดคล้องกับคำบอกเล่าของผู้ให้สัมภาษณ์ดังนี้

“ถ้าเลือกลูกทีมต้องมีการเลือกชนเผ่าเข้ามาด้วยจะได้ดูแลชนเผ่าด้วย ต้องมีการวางเครือข่าย” (นายอนุชา แก้วสว่าง, สัมภาษณ์, 11 ธันวาคม พ.ศ.2553)

“อาข่าเริ่มมีบทบาทมากขึ้นได้บัตรเร็วกว่าคนจีน ตอนนี้อาข่าล้อมรอบสันติคีรี อาข่ามีคะแนนเป็น 3,000 เสียง ถ้าหากจะมีการเลือกตั้งต้องดึงอาข่าเลย อย่างชนเผ่าอื่นไม่ค่อยเท่าไร” (นายสมศักดิ์ คำหา, สัมภาษณ์, 11 ธันวาคม พ.ศ.2553)

“ชนเผ่าอื่นก็มีการตั้งทีมงานเช่น ในกรณีที่ชนเผ่าเดียวกันไม่ถูกกันก็จะออกมารวมตัวกับคนจีนซึ่งถือว่าเป็นความเปลี่ยนแปลงจากอดีตคือในอดีตมีการรวมตัวกันให้คนไหนเป็นต้องเป็นคนนั้น เป็นคำสั่งที่ส่งไปตามตัวแทนหมู่บ้าน แต่ปัจจุบันผู้ใหญ่บ้านสั่งไม่ได้เพราะการเมืองเริ่มเข้าถึงประชาชนและอาจจะเป็นเรื่องการประกอบอาชีพและสิทธิทางการเมืองที่สามารถเรียกร้องได้มากขึ้น” (นายว่องไว แก้วกล้า, สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน พ.ศ.2553)

“ถ้าเอาแต่คะแนนเสียงจากคนจีนคุณไม่มีทางชนะต้องเป็นฐานเสียงจากทั้งจีนและอาข่า และมุเซอ ก็ไม่สามารถชนะได้ถ้าไม่ได้รับการสนับสนุนจากคนจีน และถ้าอาข่ารวมกันอาจจะชนะก็ได้” (นายสุเขต ใจใส, สัมภาษณ์, 15 ธันวาคม พ.ศ.2553)

“ความเป็นมุเซอของนายกฯ ไม่มีผลต่อคะแนนการเลือกตั้งแต่ถ้าเป็นอีกก็คะแนนเสียงก็จะขึ้น เพราะอีกก็จะเยอะกว่ามีบัตรประชาชนมากกว่า คะแนนห่างกันนิดหน่อย มีการฟ้องร้องกันด้วยแต่ภายหลังก็มีการไกล่เกลี่ยกันคราวหน้าค่อยว่ากันใหม่โดยมีก้านันเป็นผู้ไกล่เกลี่ย” (นายสมพงษ์ วันคำดี, สัมภาษณ์, 22 พฤศจิกายน พ.ศ.2553)

“โอกาสหน้าอันตรายอาข่าหรืออีกก็เอาไปแน่นอน ถ้าเลือกตั้งอย่างเปิดเผยและมีคนภายนอกมาตรวจสอบ ใครมาทำก็ได้ อย่าให้อิทธิพลมาครอบงำการเมือง การเมืองก็จะไปได้สวย” (นายไพโรพนา ขันยั้ง, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน พ.ศ.2553)

ตามคำบอกเล่าข้างต้น เป็นที่น่าสังเกตว่า การเมืองของชุมชนตำบลแม่สลองนอกจะมีการจัดสรรหรือการวางทีมฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ (ฝ่ายสภา) ที่มีความเชื่อมโยงกับกลุ่มชาติพันธุ์หรือมีลักษณะของการเป็นพันธมิตรทางการเมือง (Alliance/Faction) ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ โดยไม่สามารถยึดคะแนนเสียงจากกลุ่มชาติพันธุ์ใดชาติพันธุ์หนึ่งเป็นหลัก เพราะจะทำให้คะแนนเสียงของนายก

องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ครอบคลุมทุกชาติพันธุ์หรือทุกหมู่บ้าน และมีความจำเป็นที่จะต้องยึดกลุ่มชาติพันธุ์อำเภอเป็นหลักประกอบด้วย เพราะอำเภอคือกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ในพื้นที่ นอกจากนั้นการจัดทีมตัวแทนผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มาจากหลากหลายชาติพันธุ์มาร่วมสังกัดทีมของตนก็จะเป็นประโยชน์อย่างมากในการหาเสียงโดยเฉพาะการติดต่อสื่อสารกับประชาชนภายในแต่ละหมู่บ้าน

จากที่นำเสนอมาแล้วว่า ความเป็นชาติพันธุ์ (Ethnicity) และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ (Ethnic Identity) เป็นเครื่องมือทางการเมืองที่ถูกนำมาใช้ในการจัดวางทีมผู้สมัครนายกและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตลอดจนลักษณะการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์บางอย่างเช่น ชื่อและนามสกุลของบุคคลดังในกรณีของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการเปลี่ยนชื่อตัวเองจากนายจะนะมุเซอ เป็นนายวุฒิพงษ์ สวรรค์โชติ หรือกรณีของนายพิรศักดิ์ เขมมื่อ ได้เปลี่ยนชื่อเป็นนายพิรศักดิ์ รุ่งลักษณ์ (ปัจจุบันเป็นประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล) จากทั้ง 2 กรณีแสดงให้เห็นว่า อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ที่แสดงออกผ่านทางชื่อและนามสกุลถูกปรับเปลี่ยนเพื่อผลทางการเมืองกล่าวคือ ในด้านของตัวนายกองค์การบริหารส่วนตำบลก็ต้องการบุคคลที่มีความเป็นกลางในเรื่องของชาติพันธุ์เพราะพื้นที่แห่งนี้มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์

อย่างไรก็ตาม แม้ว่า อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์จะเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ทว่าอีกด้านหนึ่ง อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ก็ส่งผลทำให้เกิดความแตกต่างต่อการตัดสินใจของประชาชน ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็นสองกลุ่มดังต่อไปนี้

กลุ่มแรกคือ กลุ่มที่อยากได้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ของตน โดยสามารถแบ่งออกได้อีกเป็นสองส่วนคือ กลุ่มคนจีนที่อยากได้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นคนจีนหรือเป็นคนในกลุ่มคนจีนให้การสนับสนุน ส่วนอีกกลุ่มเป็นกลุ่มชาติพันธุ์อำเภอที่ต้องการให้ชาติพันธุ์ของตนได้รับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ตามคำบอกเล่าที่ว่า

“คนจีนก็จะเลือกคนจีนเพราะคนจีนก็ไม่อยากให้ใครมาครองหรือมาปกครอง คนอำเภอก็เลือกคนอำเภอ (ไม่มีการแบ่งชนชั้น)” (นางสาวกิตติกา พรหมจิต, สัมภาษณ์, 12 ธันวาคม พ.ศ.2553)

“ชาติพันธุ์มีผลต่อการตัดสินใจเช่น คนจีนจะให้ไปเลือกอำเภอเค้าไม่ยอม อำเภอจะมาเป็นใหญ่มาปกครองเค้าก็ไม่ยอม อำเภอมีบทบาทมากขึ้นเพราะเค้ามีการศึกษามากกว่าคนจีน คนไทใหญ่ และคนจีนก็มักจะไปเรียนต่อหรือไปอยู่ได้หัววัน แต่อำเภอเรียนสูงก็จริงแต่กลับมาพื้นที่” (นายภูมิไทย รักแดน, สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน พ.ศ.2553)

“มันเป็นเรื่องของ การเลือกชนเผ่า ทีมนายกฯ มีคนจีน คนอาข่า คนมูเซอ อาข่าเค้าก็จะเลือกทั้งๆที่ คนนี้ไม่ได้อยู่หมู่บ้านเค้าเลยแต่เป็นพี่น้องอาข่าและหวังว่าถ้าอาข่าเป็นก็จะช่วยเหลืออาข่าด้วยกัน พูด ภาษาเดียวกันง่ายกว่า” (นางเพย แซ่ตื้อ, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม พ.ศ.2553)

“ถ้าหากอาข่าได้เป็นผู้นำอาจจะยกระดับชีวิตของพวกอาข่า เศรษฐกิจอาข่าอาจจะไม่ครองแต่ การเมืองท้องถิ่นอาข่าครอง” (นายว่องไว แก้วกล้า, สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน พ.ศ.2553)

“กลุ่มอาข่าถ้ามีคนของเค้าลง เค้าจะกลับมาลงคะแนนเลือกตั้งกันจนน่ากลัว อาจจะเป็นเพราะว่า ต้องการเอาชนะคนจีนหรือต้องการพลีลื้อคนจีน (อาถูกข่มขู่มานานเพราะอาข่าร้อยละ 90 เป็น แรงงานให้กับคนจีน) แต่เราก็ไม่ข่มขู่ แต่ในสายตาของเราอาจมองเค้าเป็นแรงงานชั้นต่ำ ในความคิด ของเค้าอาจจะไม่พอใจจุดนี้ ถ้าคนจีนกลับมาตื่นตัวยัง ไรเราก็ต้องชนะเพราะคนของเราเรามีบัตรก็ย้าย ออกหมด ถ้าเลือกเฉพาะหมู่ 1 เราครองเสียงได้ แต่ถ้ารวม 13 หมู่บ้านเราชนะเค้าไม่ได้หรอก และก็ อาจจะเป็นเพราะว่าผู้นำของเรามองข้ามคนกลุ่มน้อยมองข้ามเค้าตลอดไม่ค่อยให้ความสำคัญเช่น อาข่า ในอดีตต้องฟังคำสั่งจากคนจีนตลอดและอาข่าไม่กล้ามาอยู่กับคนจีนเพราะเมื่อก่อนเรามีอาวุธ” (นาย สมพงษ์ วันคำดี, สัมภาษณ์, 22 พฤศจิกายน พ.ศ.2553)

กลุ่มที่สองคือ กลุ่มที่ไม่เน้นความเป็นชาติพันธุ์มาเป็นเกณฑ์ในการกำหนดการตัดสินใจเลือกนายก องค์การบริหารส่วนตำบลหรือหมายความว่าไม่ได้เน้นกลุ่มชาติพันธุ์ใดชาติพันธุ์หนึ่ง

“ตนเองไม่ได้คิดใจ ใครมาเป็นก็ได้ เอาผลงานมากกว่า” (นายศักดิ์ชัย ธิรศักดิ์ดา, สัมภาษณ์, 13 ธันวาคม พ.ศ.2553)

“เป็นกลางไม่ช่วยเหลือชนเผ่าตัวเองมากกว่าชนเผ่าอื่น” (นางปนัดดา งามสม, สัมภาษณ์, 11 มกราคม พ.ศ.2554)

“นายกฯเป็นคนจีนแต่ก็พยายามเป็นคนกลางๆไม่อย่าให้เป็นความขัดแย้งระหว่างชนเผ่า” (นาย ประνομ สายสุณี, สัมภาษณ์, 16 ธันวาคม พ.ศ.2553)

“กรณีการเมืองท้องถิ่น อบต.ของที่นี่ในสมัยที่ผ่านมา อีโก้ (อาข้า) ชูประเด็นในลักษณะอยากให้ อีโก้เป็นนายกฯ คนจีนรวยแล้ว ผู้หลักผู้ใหญ่ของหมู่บ้านก็ไม่อยากให้เกิดปัญหาชนเผ่าขึ้นเหมือนกับ หมู่บ้านหินแตกเทอดไทยเพราะก็มีหลายชนเผ่าเช่น วยร่นยกพวกตีกันแม่สลองจึงพยายามทำให้ กลมกลืนคือ ชนเผ่าที่รับได้ คนจีนที่นี้ที่รับได้ เลยแก้ปัญหาจุดนี้โดยเอาคนกลางๆเข้ามา คนจีนที่มี ชื่อเสียง/มีฐานะทางเศรษฐกิจดีจริงๆลงก็ได้แต่ไม่ลงเพราะส่วนใหญ่หันไปทำธุรกิจการค้ามากกว่า” (นายประธาน คำรบ, สัมภาษณ์, 14 มกราคม พ.ศ.2554)

“การตัดสินใจของคนแต่ละเผ่าคล้ายคลึงกันในพื้นที่แม่สลองนี้คนจีนเยอะ เวลาเลือกเค้าก็จะดูว่า บุคคลที่เราคัดเลือกเข้าไปนั้นจะสามารถประสานกับคนจีนได้ไหม เข้ากับคนจีน อาข้า ลาหู่ ลีซอ ได้ไหม (นายกฯพูดภาษาอาข้า ลาหู่ จีน ไทยได้ ที่นี้ต้องการคนพูดได้หลายๆภาษา) ” (นายกวี คำจูน, สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน พ.ศ.2553)

“การเลือกนายกฯจะไม่ได้เน้นชนเผ่า แต่หลักๆก็คือคนที่มาบริหารในตำบล คนส่วนใหญ่ไม่ ต้องการให้คนข้างนอกเข้ามาบริหารต้องการให้คนในพื้นที่บริหาร/ชาติพันธุ์อะไรก็ได้” (นายทองภูมิ อินวิเชียร, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน พ.ศ.2553)

“มีชนเผ่ามาก เขาไม่ได้มองว่าคนนี้ทำงานเป็นทำงานไม่เป็น คนอาข่ามีพี่น้องเยอะด้วยนะ โดยหลักแล้วคนเก่งเจอแบบนี้ก็ต้องยอมเค้า เรายอมเค้าในเรื่องของการเลือกตั้งเรื่องเสียง แต่เราไม่ยอมแพ้ เค้าในเรื่องของการทำงาน คนจีนที่นี้ถ้ามาใช้สิทธิจริงๆก็ได้ (บางคนอพยพไปอยู่ที่อื่น) มาใช้สิทธิน้อย มาก อาข่าน่ากลัวต่อไป มีคะแนนเสียงเยอะ แต่การน่ากลัวไม่น่ากลัวหรอก ถ้าเค้าทำงานดีผมก็ยังเลือก เค้าเลย (เราดูการทำงานความรับผิดชอบ ความไว้วางใจ ทำงานดีก็เลือก) เราไม่ได้มาแอนตี้ตรงที่เชื้อชาติชน เผ่าเราจะดูว่าสามารถแก้ไขปัญหของตำบลได้หรือไม่” (นายศักดิ์ชัย ถิรศักดิ์คำ, สัมภาษณ์, 13 ธันวาคม พ.ศ.2553)

ดังที่กล่าวมาเกี่ยวกับปัจจัยด้านความเป็นชาติพันธุ์และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์สะท้อนให้เห็นว่า ในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ถูกนำมาใช้ในบริบทการเมืองท้องถิ่น อย่างหลากหลายรูปแบบ อย่างไรก็ตามผู้ศึกษาที่พบข้อสังเกตประการหนึ่งเกี่ยวกับ ปัจจัยความเป็นชาติพันธุ์และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ที่ว่า หากผู้สมัครแต่ละคนนำเรื่องอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์มาใช้เป็น กฎเกณฑ์หรือพิจารณาการตัดสินใจในการเลือกตั้ง ในอนาคตอาจจะนำไปสู่การแบ่งแยกทางการเมือง ผ่านอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ และท้ายที่สุดก็อาจจะทำให้ชุมชนแห่งนี้มีการแบ่งฝักฝ่ายตามกลุ่มชาติพันธุ์

มากขึ้น หรือในอีกด้านหนึ่งหมายความว่า การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะชุมชนทางการเมืองทำให้อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์กลายเป็นเครื่องมือที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายในชุมชนมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษามองว่า ชุมชนแห่งนี้อาจมิได้เคลื่อนตัวไปสู่ขัดแย้งอย่างรุนแรงดังเช่นพื้นที่อื่นเพราะว่า พื้นที่แห่งนี้ถูกร้อยรัดเป็นหนึ่งเดียวกัน ผ่านกลไกทางการผลิตหรือการพึ่งพาทางเศรษฐกิจร่วมกันโดยเฉพาะจากการท่องเที่ยว และอาจจะด้วยประวัติความเป็นมาของชุมชนแม่สลองที่ต่างจากภาคใต้เพราะ

“ชนเผ่าเค้ารู้ว่าเค้าได้มาอยู่ที่นี่เพราะอะไร พวกเราไปร่วมรบที่เขาต่อมาไม่รู้ก็ปี เสียเลือดเสียเนื้อมาไม่รู้เท่าไร มีทั้งเสียชีวิต พิกุลพิการ เพื่อแลกกับบัตรประชาชน ไม่ใช่ว่าอยู่มาไม่ทำอะไรแล้วก็ได้แต่กรณีชนเผ่าพวกเค้ามาอยู่ก็ได้เลย ผลพลอยได้ของคนจีน ถ้าไม่มีคนจีนก็ไม่มีพวกเค้าเพราะคนจีนเสียสละ” (นายสมศักดิ์ คำษา, สัมภาษณ์, 11 ธันวาคม พ.ศ.2553)

และแม้ว่าอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์จะถูกนำมาใช้ทางการเมือง แต่ในอีกด้านก็เกิดความลึกลับว่า ถ้าเลือกตามกลุ่มชาติพันธุ์อย่างจริงจัง ณ เวลานี้ชุมชนคงอยู่ร่วมกันไม่ได้แล้ว หรือนั่นอาจจะเป็นเพราะว่าประชาชนก็มีความข้อนแย้งในตัวเองคือ บางครั้งก็เน้นความเป็นชาติพันธุ์ แต่บางครั้งก็ต้องมองข้ามความเป็นชาติพันธุ์ไปในทางการเมือง แต่ในด้านการดำเนินชีวิต วัฒนธรรมประเพณี ก็ยังคงให้ความสำคัญกับอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์เหมือนเดิม นอกจากนั้นหากชุมชนมีแตกตัวทางชนชั้นคือประชาชนมีการศึกษา มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น ก็อาจจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ความเป็นเครือญาติ ระบบอุปถัมภ์ และการเป็นพันธมิตรทางการเมืองพราหมณ์ลดลง และนั่นหมายความว่าประชาชนได้ก้าวพ้นวิธีการตัดสินใจเลือกตัวแทนจากความเป็นเครือญาติ เน้นระบบอุปถัมภ์ การเป็นพันธมิตรทางการเมืองและอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ อันเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นและประชาธิปไตย

สำหรับการแข่งขันระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่าผู้สมัครรับเลือกตั้ง (Candidates) เป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับมวลชนมากกว่ากลุ่มอื่นหนึ่งได้ว่ามวลชนหรือผู้ลงคะแนนเสียง (Voters) มีความรับรู้ในรายละเอียดของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มากไปกว่านั้นในด้านการหมุนเวียนของชนชั้นนำ (Elite Circulation) มักจะมีผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลรายใหม่เพิ่มมากขึ้น นั่นหมายความว่า ผู้ลงคะแนนเสียงมีทางเลือกมากขึ้นตามไปด้วยนั่นเอง

(ดูรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้ในภาคผนวก ค) ตามคำบอกเล่าว่า

“ปัจจุบันมีการแข่งขันเพิ่มมากขึ้นในทุกหมู่บ้าน เดิมน้อย โดยปีแรก ผู้นำหมู่บ้านเลือกตั้งและมักจะเป็นผู้นำเก่า ต่อมาก็มีการแข่งขันเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เพราะผู้สมัครอยากเข้าถึงประชาชนและก็เรื่องของค่าตอบแทน เงินเดือนเมื่อก่อน 4,000 บาท ปัจจุบันเพิ่มขึ้นเป็น 5,000 บาท” (นายสุคเขต ใจใส, สัมภาษณ์, 15 ธันวาคม พ.ศ.2553)

“การแข่งขันมีมากขึ้นเพราะบางคนก็ลงเพื่อความก้าวหน้าเพื่อเก็บประสบการณ์ในการเข้าสู่ตำแหน่งรองนายกฯ ส่วนในเรื่องเงินเดือน/ค่าตอบแทนที่เพิ่มขึ้นก็อาจมีส่วนด้วย” (นางเพย แซ่ต้อ, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม พ.ศ.2553)

“ส.อบต.แข่งกันเยอะ ไม่คิดเลยว่าเหมือนหมู่บ้านข้างล่างมากขึ้น หมู่บ้านของผมเป็นหมู่บ้านเล็กๆมีคะแนนเสียง 100 กว่าคะแนนแต่มีคนลงสมัครถึง 7 คนถือว่าคู่อุดมมากเพราะ 1.การว่างงาน 2.ตำแหน่งที่มีรายได้ตายตัว” (นายสมบัติ ยิ่งมีทอง, สัมภาษณ์, 15 ธันวาคม พ.ศ.2553)

“มีคนรุ่นใหม่/จบใหม่เช่น เลขานุการที่อยากเข้าไปดูการเมืองว่าเป็นยังไงและค่าตอบแทนที่เพิ่มขึ้นเดิมค่าตอบแทนน้อย” (นายอุดมมิตร เพิ่มพูนทรัพย์, สัมภาษณ์, 13 มกราคม พ.ศ.2554)

“อาขามีการตื่นตัวมีการแข่งขันกันมากกว่าเมื่อ 4 ปีก่อน เข้มข้นกว่าปีที่ผ่านๆมา ที่เป็นเช่นนี้ ปัจจัยหลักมาจากหมู่บ้านของตนเองต้องการคนเก่งได้เรียนหนังสือเยอะขึ้นพอเยอะขึ้นก็อยากจะช่วยเหลือหมู่บ้านของตนเองให้เท่าเทียมกับหมู่บ้านข้างล่าง” (นายนิคม ศรีสวัสดิ์, สัมภาษณ์, 12 มกราคม พ.ศ. 2554)

จากการแข่งขันทางการเมืองที่เพิ่มมากขึ้นย่อมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในแง่ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชนต่อสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มากนัก โดยจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักปรากฏข้อมูลดังนี้

ปัจจัยทางด้านสังคม-เศรษฐกิจ (Socio-Economic Factor) ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอกพบว่า ฐานะทางด้านเศรษฐกิจไม่ใช่ปัจจัยสำคัญในการกำหนดชัยชนะในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง เพราะว่า ประชาชนมองว่าบุคคลที่จะเป็นตัวแทนของพวกเขาเค้าไม่จำเป็นต้องมีฐานะทางเศรษฐกิจสูงกว่าพวกเขาก็ได้ ซึ่งก็สอดคล้องกับภูมิหลังทางด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ดังคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า

“เรื่องฐานะพูดยากนะ ถ้าเลือกตั้งแบบบริสุทธิ์ก็ไม่มีผลแต่ถ้าเลือกตั้งแบบทุจริตก็มีผล และอยู่ที่มุมมองของคนเพราะถ้าเป็นคนยากคนจนอาจจะมองเรื่องฐานะอีกแบบ เพราะเค้าต้องไปพึ่งพิงเค้าบางอะไรบางอย่างนั้น ประเด็นนี้ก็สำคัญเช่นกันเช่น ถ้าหมู่บ้านใดมีคนจนมากก็อาจจะมองว่าคนรวยอาจจะช่วยเราได้ แต่ถ้าเป็นหมู่บ้านที่มีฐานะปานกลางก็อาจจะไม่ได้มองที่ฐานะของผู้สมัครเค้าก็จะไปมองที่ความเป็นธรรมและการช่วยเหลือชาวบ้าน” (นายอุดมมิตร เพิ่มพูนทรัพย์, สัมภาษณ์, 13 มกราคม พ.ศ. 2554)

“ตัวผมเองจนที่สุดในบรรดาผู้สมัครแต่ชาวบ้านก็เลือกผม อาจเป็นเพราะผมทำงานให้กับชาวบ้านจริงๆ” (นายสันต์ มามงคล, สัมภาษณ์, 15 ธันวาคม พ.ศ.2553)

“ฐานะไม่เกี่ยวหรอก คนรวยแล้ว เข้าไปเป็นยังไม่มีเวลา” (นางสาวกิตติกา พรหมจิต, สัมภาษณ์, 12 ธันวาคม พ.ศ.2553)

สำหรับการศึกษาศึกษาของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเริ่มให้ความสำคัญกับปัจจัยทางการศึกษามากขึ้นกว่าเดิมนั้นอาจจะเพราะว่า

“สื่อสำคัญมาก ดูทุกวัน เค้าก็อยากพัฒนาหมู่บ้านแบบนั้นแบบนี้เช่น ถ้าเค้าได้ตัวแทนที่มีการศึกษาเอาคนเก่งมาสู้กันก็จะทำให้หมู่บ้านของเค้าพัฒนา ได้งบประมาณอะไรมาพัฒนาหมู่บ้าน ได้ถนนดีๆ เข้าหมู่บ้าน เวลาเข้าที่ประชุมจะได้ไปเสนอโครงการของบจากเค้าได้ เมื่อก่อนไม่จบป.6 ก็ได้ ปัจจุบันจบม. 6 ป.ตรี ป.โท ผู้แข่งขันก็ต้องมีการศึกษาสูงขึ้นกว่าเดิม” (นางนิศารัตน์ โสมสกุล, สัมภาษณ์, 15 ธันวาคม พ.ศ.2553)

“อยากได้ผู้นำที่มีความรู้ ได้ภาษาไทยและระดับการศึกษาของผู้นำสำคัญ” (นายประยุทธ วงศ์บุตร, สัมภาษณ์, 12 มกราคม พ.ศ.2554)

ในกรณีของชุมชนตำบลแม่สลองนอกปัจจัย **ความเป็นเครือข่าย** (ตระกูลแซ่) ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการกำหนดชนชั้นนำในทางการเมืองหรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ต่างจากชุมชนพื้นที่อื่น ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มีความเห็นแตกต่างกันออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มแรก เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีมองว่า ความเป็นเครือข่ายไม่ใช่ปัจจัยกำหนดว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะได้รับเลือกตั้ง หรือมองควบคู่กันระหว่างความเป็นเครือข่ายและผลงาน ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะกลุ่มผู้อาวุโสก็จะให้ความสำคัญกับความเป็นเครือข่ายที่น้องตามตระกูลแซ่อย่างเข้มข้น จึงทำให้บุคคลใดในหมู่บ้านที่มีเครือญาติพี่น้องมากก็มักจะได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือแม้ว่าบุคคลนั้นจะมีไม่มีผลงานที่เด่นชัดและมีระดับการศึกษาต่ำเช่นคำบอกเล่าต่อไปนี้

“เครือญาติก็มีความสำคัญมาก ผมมายืนตรงจุดนี้ได้ต้องผมต้องขอบคุณพี่เค้าที่จับคู่หาเสียงให้ผม เพราะพี่เค้าหาเสียงเดี่ยวๆและญาติเค้าถามว่าส.อบต.เลือกได้สองคน คนหนึ่งให้ญาติแล้วอีกคนเลือกใคร เค้าก็บอกว่าเลือกผม หาเสียงให้อ้อมๆญาติเค้าเยอะแฉๆนั่นญาติเค้าทั้งนั้น/ทำเลที่ตั้งของบ้านก็สำคัญ คือบ้านของเค้าตั้งอยู่ในซอยก็จะรู้จักกันหมดแต่บ้านผมไม่ได้อยู่ในซอย/ซอยนั้นทั้งซอยเลือกเค้ากว่า 80%” (นายทองภูมิ อินวิเชียร, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน พ.ศ.2553)

“ญาติ สำคัญมากเลย คนจีนแต่ไหนแต่ไร นับตามแซ่ เช่น แซ่หลี (ก้านัน) แซ่จ้ง (ญาติเยอะ)แซ่หยาง แซ่หว่าง และแซ่หมงของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลท่านหนึ่ง ที่มีเครือญาติฝ่ายแม่มีเพื่อนเยอะและยังเป็นประธานกลุ่มหนุ่มสาวรุ่น 13” (นางเพย แซ่ต้อ, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม พ.ศ.2553)

“เน้นความเป็นเครือญาติคือครีออนช่วยได้ แต่ถ้าเป็นคนรุ่นใหม่จะมองแตกต่างกัน คิดเองได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นญาติเรา” (นายสมศักดิ์ คำษา, สัมภาษณ์, 11 ธันวาคม พ.ศ.2553)

“ความเป็นเครือญาติคือผลสำคัญอันดับแรก เครือญาติมาแรง เครือญาติ/ตระกูลใหญ่สำคัญ เช่น ถ้าผมออกมาลูกหลานก็ต้องเลือกผม ตระกูลใหญ่ญาติเยอะก็มีเปอร์เซ็นต์ที่จะได้รับเลือกเยอะ โดยเฉพาะคนเก่าจะพิจารณาจากความเป็นเครือญาติเพียงอย่างเดียว แต่หากเป็นคนรุ่นใหม่จะมองความเป็นเครือญาติด้วยและต้องมีผลงานด้วย แต่ผมมองว่าอีกสัก 5-10 ปีข้างหน้าเครือญาติจะไม่มีผลต่อการเลือกตั้งแต่ตอนนี้ยังมีผลกระทบต่อการเลือกตั้งอยู่” (นายภาณุภูมิ สุภาพกุล, สัมภาษณ์, 15 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

ระบบอาวุโส เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอกโดยผู้อาวุโสของแต่ละหมู่บ้านมีความสำคัญในแง่ของการให้คำชี้แนะ แสดงความคิดเห็นต่อตัวผู้สมัคร แต่ก็ยังมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งบางส่วนที่ไม่ยึดระบบอาวุโสเพื่อประกอบการตัดสินใจ

“เดิมผู้อาวุโสก็จะดูว่าเลือกใคร/ให้ใครขึ้นมาแทน ก็จะตามนั้น/ก็จะเลือกคนนั้น ปัจจุบันจะไม่ใช้ผู้อาวุโสจะแนะนำว่าใครควรจะเป็นผู้นำ” (นายประยุทธ์ วงศ์บุตร, สัมภาษณ์, 12 มกราคม พ.ศ.2554)

“เช่นในกรณีการเลือกตั้งจะมองว่า คนนี้ดีหน่อยช่วยชาวบ้าน คนดีไม่ค่อยช่วยเหลือชาวบ้านก็ช่วยน้อยหน่อย ชาวบ้านบางคนก็มาถาม ก็ตอบว่า ดูว่าใครเป็นคนดี ช่วยชาวบ้าน ช่วยเค้าหน่อย แนะนำแต่เลือกไม่เลือกแล้วแต่” (นายนิคม ศรีสวัสดิ์, สัมภาษณ์, 12 มกราคม พ.ศ.2554)

“ปัจจุบันทุกคนตระหนักถึงสิทธิของตนเองไม่จำเป็นต้องบอก เพราะโลกกว้างมากขึ้นทุกคนเท่าเทียมกันหมด ไม่จำเป็นต้องปรึกษาตลอด (แต่เราก็ให้เกียรติผู้อาวุโส)” (นางสาวณัฐริดา สมถวิลกุล, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน พ.ศ.2553)

“อาข้าเชื่อผู้นำศาสนามากกว่า ว่าไงว่าตาม ผู้นำศาสนามีบทบาทมากกว่า ส.อบต.” (นายประธาน คำรบ, สัมภาษณ์, 14 มกราคม พ.ศ.2554)

ระบบอุปถัมภ์ สำหรับการเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลปัจจัยด้านระบบอุปถัมภ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้ใต้อุปถัมภ์ไม่ปรากฏชัดเจนเท่ากับการเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กล่าวคือ สังคมระดับหมู่บ้านในตำบลแม่สลองนอกมวลชนและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้มีความแตกต่างในด้านเศรษฐกิจและสังคมมากนัก จึงทำให้ชนชั้นนำในทางการเมืองไม่ได้อยู่ในฐานะที่จะสามารถสั่งการผู้ใต้อุปถัมภ์ได้ ซึ่งแตกต่างจากผู้อุปถัมภ์หรือชนชั้นนำทางเศรษฐกิจของชุมชนที่มีอำนาจและอิทธิพลในการสนับสนุนผู้ใต้อุปถัมภ์ (นายกองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชน) อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนจะมีลักษณะพันธะสัญญาหรือการสัญญาว่าจะให้อะไรเป็นการตอบแทนหากตนเองได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า

“การเลือก ส.อบต. ไม่ได้มีการสั่งให้เลือก เลือกตามใจ” (นายสมพงษ์ วันคำดี, สัมภาษณ์, 22 พฤศจิกายน พ.ศ.2553)

ปัจจัยทางด้านศาสนา ในชุมชนตำบลแม่สลองนอกมีความหลากหลายในการนับถือศาสนามีทั้ง ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลามและบรรพบุรุษ แต่ในทางการเมืองแล้ว ศาสนาโดยเฉพาะ ศาสนาคริสต์มีอิทธิพลหรือถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจของประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าที่มีการเปลี่ยนศาสนานับถือคริสต์เช่นคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า

“พวกอาข่าเชื่อว่า ถ้ารับเงินแล้วก็ต้องเลือกคนที่ให้เงินเรา ถ้าไม่เลือกก็จะถือว่าทำผิดกับพระเจ้าด้วย” (นางสาวณัฐธิดา สมถวิลกุล, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน พ.ศ.2553)

“ศาสนาก็มีผลต่อการเมืองคือ การเลือกตั้งที่ผ่านมาในหมู่บ้านที่มีการนับถือศาสนาคริสต์เช่น หมู่บ้านป่าคาสุขใจ ป่าคาสามัคคี เคื่อบอกว่ามีข้อเสนอว่า ในการจัดงานคริสต์มาสะจะมีการจัดงบประมาณให้ ซื่อหนู ซื่ออะไรให้ ผู้นำเป็นคริสต์ก็เสนอให้กับชาวบ้าน/ฐานคะแนนเสียง” (นาย ประνομ สายสุณี, สัมภาษณ์, 16 ธันวาคม พ.ศ.2553)

“ถ้าผู้สมัครรับเลือกตั้งนับถือคริสต์และเราเลือกเค้ามาเป็นผู้นำ ก็กลัวจะให้เปลี่ยนเป็นคริสต์เหมือนกันกับเค้า” (นางรวีวรรณ แซ่เหมา, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม พ.ศ.2553)

2. ด้านการตรวจสอบการใช้อำนาจ/การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ประชาชนในพื้นที่ที่มีการตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้นแต่ก็เป็นการตื่นตัวเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะในช่วงของการเลือกตั้งเท่านั้นคือ เมื่อมีการเลือกตั้งนายกและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนก็เริ่มมีการวิพากษ์วิจารณ์แสดงความเห็นเกี่ยวกับตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส่วนในด้านของผู้รับสมัคร (Candidates) ก็จะมีการเกณฑ์ญาติพี่น้องที่อยู่ต่างถิ่นกลับมาเลือกตั้ง โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งจะเป็นผู้จัดการเรื่องค่าใช้จ่ายทั้งหมด อาจจะเป็นเพราะผลคะแนนการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ทิ้งห่างกันมากก็เป็นได้ ดังคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า

“อย่างหมู่บ้านเราก็มีสามสี่คน นี่ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีกว่า 5-10 ปีผ่านมา เพราะมีการแข่งขันกันมากขึ้น มีการเปรียบเทียบ เช่นว่า ถ้าคนนี้เป็นส.อบต.ทำงานเป็นไงบ้างใครเป็นไงบ้าง ชาวบ้านเปรียบเทียบได้” (นายเสกสรร กิตติโชติ, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน พ.ศ.2553)

“ตื่นตัวมากกว่าปี 2548 คนตื่นตัวมากเลย การหาเสียงเลือกตั้ง เขียร์กลุ่มไครกลุ่มมัน ยกตัวอย่างเช่น การนับคะแนนเสียงแต่เดิมห้องประชุมคนมายังไม่เต็มเลยแต่สมัย 2552 คนมาเยอะมาก รยยาวไปถึงทางเข้าอบต.คือมีทั้งกองเชียร์ ผู้สนับสนุน บรรยายาศึกคักมาก และการหาเสียงผู้สมัครต่างก็ทำกันอย่างเต็มที่ที่เป็นบรรยากาศที่ดี เหมือนเราได้นำเสนอในสิ่งที่เราต้องการที่จะทำ (นำเสนอนโยบาย)” (นายก้องเกียรติ ยังมีสุข, สัมภาษณ์, 13 มกราคม พ.ศ.2554)

“แม่สลองตามหมู่บ้านภาพรวมเปลี่ยนมาเยอะเช่นเมื่อก่อนไม่ค่อยสนใจการเมืองเท่าไร แต่ปัจจุบันมีความสนใจมากขึ้นและมีการแข่งขันในแต่ละหมู่บ้านมากขึ้นเช่น เมื่อก่อนผู้สมัครนายกฯ และส.อบต. ไม่มีคู่แข่งเลย เมื่อก่อนไม่มีใครเห็นความสำคัญแต่ปัจจุบันชาวบ้านเห็นว่าการเมืองมีความสำคัญเกี่ยวข้องกับชีวิตในครอบครัว มีความสนใจมากขึ้น” (นายอนุชา แก้วสว่าง, สัมภาษณ์, 11 ธันวาคม พ.ศ.2553)

“ณ ปัจจุบัน มีการตื่นตัวทางการเมืองในระดับท้องถิ่นมากขึ้นเพราะใกล้หมู่บ้าน ใกล้ชิดกว่า ส่วน สส.สจ. ไม่ค่อยสนใจไม่ตื่นตัวความห่วงเหินความใกล้ชิดก็มีผลเหมือนกัน การเมืองท้องถิ่น (มาใช้สิทธิเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์) ผู้สมัครก็ตั้งญาติพี่น้องที่อยู่ไหนก็มาช่วยหน่อย ถ้าเลือกตั้งระดับที่สูงกว่า (กลับมาทำไมเสียเงิน) ไม่ค่อยมาใช้สิทธิ” (นายทองภูมิ อินวิเชียร, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน พ.ศ.2553)

“คนที่ตื่นตัวเรื่องการเมืองท้องถิ่นแต่ไม่ตื่นตัวกับการเมืองระดับชาติ (สจ.สส.สว.) เพราะพวกเขาไม่เคยได้รับความช่วยเหลือจากคนเหล่านี้เลย หาเสียงพอได้ก็ไป ตื่นตัวกับการเมืองท้องถิ่นเพราะเห็นผลอะไรก็ได้ ชัดเจนกว่า การเมืองระดับชาติกว้าง ไปไกลตัว (การเมืองระดับชาติก็หวงฐานเสียงในพื้นที่เช่นกันยกตัวอย่างเช่น บอกคนมาหาเสียงอัดเสียงเป็นภาษาจีนมาเลยนะ) อาจจะด้วยประชากรที่นี้มีจำนวนน้อย” (นางสาวกชพร ใจบุญเรือง, สัมภาษณ์, 24 พฤศจิกายน พ.ศ.2553)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการเลือกตั้งนายกและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพ.ศ.2552 ประชาชนจะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าการเลือกตั้งโดยตรงครั้งแรกพ.ศ.2548 ทั้งในด้านของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เพิ่มมากขึ้นและการตื่นตัวของประชาชนในพื้นที่ แต่ทว่าด้วยลักษณะเฉพาะของพื้นที่โดยแรงงานส่วนใหญ่จะไปทำงานนอกพื้นที่ทำให้ภาพรวมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในพื้นที่ตำบลแม่สลองนอกน้อยกว่าพื้นที่อื่นๆ ดังปรากฏว่า ตำบลแม่สลองนอกเป็นตำบลที่ประชาชนมาใช้สิทธิเลือกตั้งนายกและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลวันที่ 6 กันยายน พ.ศ.2552 น้อยที่สุดในประเทศคือ ร้อยละ 47.10 (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2552) นอกจากนั้น จากการพิจารณาระดับ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลพบว่า มีความเห็นแตกต่างกันเป็น 2 ฝ่ายตามกลุ่มชาติพันธุ์ ดังคำบอกเล่าข้างล่างนี้

“อาข่าจะมีการตื่นตัวทางการเมืองมากกว่าคนจีนเพราะต้องการสิทธิเสรีภาพเป็นกลุ่มคนที่หาเช้ากินค่ำมีรายได้เพียงวันละ 150 บาท ในขณะที่คนจีนหมู่ 1 ไม่กระตือรือร้นต่อการเมืองท้องถิ่นอยู่มาอย่างไรรก็อยู่อย่างนั้น และมีเป้าหมายแตกต่างกัน โดยคนจีนมักจะเรียกร้องทางด้านการค้าและการท่องเที่ยวให้อบต.ช่วยโปรโมท ม.1 มีรายได้มากกว่าหมู่อื่นๆสามารถช่วยเหลือตัวเองได้แต่หมู่บ้านอื่นไม่มีการท่องเที่ยวไม่มีถนนหนทางต้องอาศัยอบต.และอบต.เองก็ต้องจ้างอาข่าเช่น การปลูกป่า” (นายว่องไว แก้วกล้า, สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน พ.ศ.2553)

“ในพื้นที่แห่งนี้คนจีนเยอะก็จริงแต่กลุ่มคนจีนไม่มีบัตรประชาชนเพราะติดเรื่องกองพล 93 และคนจีนก็มักจะอยู่ต่างถิ่น โดยอาข่าได้สัญชาติมากกว่า” (นายสมศักดิ์ คำษา, สัมภาษณ์, 11 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

“คนจีนไม่ค่อยชอบเล่นการเมือง คนทำธุรกิจไม่ค่อยมีเวลาเช่น นายกที่เคยเป็นสองสมัย (แม่สลองวิลล่า) ธุรกิจมาก เช่น ซา โรงแรม ต่อมาก็ยับขยายหาตลาดเพิ่ม โดยคนจีนไม่ชอบเล่นการเมืองแต่จะเป็นผู้ที่อยู่เบื้องหลังในลักษณะของการเป็นผู้ที่อยู่ในทีมเดียวกัน เช่น นายกต้องเชื่อฟังผู้ที่ให้การสนับสนุน ไม่ถึงกับการเมืองในระดับประเทศ คือผู้ให้การสนับสนุนก็ไม่สามารถคอนโทรลได้ทุกอย่าง ขึ้นอยู่กับว่าขึ้นมาแล้วคุณเป็นคนดีหรือไม่ เป็นคนซื่อตรงไหม โดยคนเก่าคนแก่เค้าก็จะมองแบบนี้ กลั่นกรองให้กับชาวบ้าน สิ่งเหล่านี้คือสิ่งที่จริงของที่นี่” (นายประธาน คำรบ, สัมภาษณ์, 14 มกราคม พ.ศ.2554)

“ชนเผ่าตื่นตัว ในกรณีคนจีนมีน้อยกว่า ต้องทำมาหากินเช่นกรณีการร่วมเดินขบวนเราจะมาน้อยมาก ชนเผ่ากำหนดหลังคาเรือนละ 1 คนมาครบหมด คนจีนอยู่เมืองนอกมากกว่า ที่อยู่ก็เป็นคนแก่และคนจีนที่มีการศึกษาก็ไม่ชอบเล่นการเมืองและเงินเดือนค่าตอบแทนน้อยทำอย่างอื่นได้มากกว่า คนจีนชอบค้าขาย” (นางรวีวรรณ แซ่เหมา, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม พ.ศ.2553)

ซึ่งก็สอดคล้องกับจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งโดยปรากฏว่ากลุ่มคนจีน โดยเฉพาะหมู่ที่ 1 บ้านสันติคีรีมาใช้สิทธิเลือกตั้งน้อยกว่ากลุ่มชาติพันธุ์อื่นหรือหมู่บ้านอื่น โดยบ้านสันติคีรีเป็นหมู่บ้านที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดในตำบลคือ มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด 1,858 คน มาใช้สิทธิเลือกตั้งเพียง 594 คนหรือร้อยละ 31.97 ลักษณะเช่นนี้จึงส่งผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจของชุมชนจากเดิมที่จำกัดอยู่ในเฉพาะแวดวงกลุ่มลูกหลานอดีตทหารจีนคณะชาติสู่กลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ และนี่อาจจะเป็นสิ่งที่ยืนยันถึงการตื่นตัวทางการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เราเคยมองว่าเป็นชายขอบของสังคม เพราะนั่นอาจจะเป็นกระบวนการในการยืนยันตัวตนของพวกเขาในฐานะส่วนหนึ่งของชุมชนการเมืองไทย และสำหรับในด้านการตรวจสอบการใช้อำนาจพบว่าอยู่ในระดับค่อนข้างน้อยเนื่องจากสังคมในระดับตำบลต่างก็รู้จักเห็นหน้าเห็นตากันเป็นประจำ เป็นเพื่อนบ้าน เป็นเครือญาติจึงทำให้การตรวจสอบการใช้อำนาจไม่ค่อยมีการแสดงออกอย่างเป็นทางการแต่จะเป็นรูปแบบของการนิทาหลังลับหลังหรือการขุบขิบเฉพาะกลุ่มเท่านั้น

“เค้าเข้ามาแล้วเรารู้ว่าเค้าเอาประโยชน์ให้กับใครเราก็ไม่ไปยุ่ง ให้เค้าทำไปก่อน สมัยหน้าค่อยว่ากันใหม่” (นายสุเขต ใจใส, สัมภาษณ์, 15 ธันวาคม พ.ศ.2553)

“เป็นเรื่องของการตรวจสอบใกล้เคียงมากกว่าเช่น ทำผิดที่ ทำผิดแบบ ต้องมีการตรวจสอบต้องมีผู้รับผิดชอบ” (นางชินหยาง ละแฉ, สัมภาษณ์, 12 ธันวาคม พ.ศ.2553)

“เล่นไม่ค่อยสะอาด ที่เราเล่นเพราะเรารู้ว่าเราอยู่และเราอยากไปพัฒนาจุดนั้นแต่ที่เราแพ้เพราะไม่สะอาดทั้งๆที่ผิดก็ทำอะไรไม่ได้ มีเอกสารยืนยันแต่ก็ยังทำอะไรไม่ได้ กกต.ตำบลคิดว่าซื้อได้ แต่ก็คิดว่า กกต.อำเภอและจังหวัดไม่น่าซื้อได้แต่ก็ซื้อได้ มันเป็นเรื่องจริง แต่ก็ไม่ถึงขั้นที่จะฆ่ากันเท่ากับพื้นที่ราบ (เล่นแบบนี้ก็ไม่อยากเล่น)” (นายกรนก รัตนชีวา, สัมภาษณ์, 15 ธันวาคม พ.ศ.2553)

“การคัดค้านมีน้อยมากเพราะฝ่ายบริหารจะบรรจุความต้องการของประชาชนอยู่ในแผนแต่พอในขั้นของข้อบัญญัติ ฝ่ายบริหารเป็นผู้ตัดสินใจ (ระยะเวลาเพียงสั้นๆ) เห็นว่าควรมีการหารือกันก่อนผ่านข้อบัญญัติ เรื่องบางเรื่อง ฝ่ายบริหารกล่าวหาว่าส.อบต.คิดเองทำเอง ไม่ได้ทำตามความจำเป็น (มีข้ออ้างด้วยข้อจำกัดของงบประมาณ) ทั้งๆที่ผ่านประชาคมหมู่บ้านแต่ฝ่ายบริหารกลับมองว่าไม่จำเป็น” ฝ่ายบริหารค่อนข้างเผด็จการ งบประมาณของอบต.ลดลง การพัฒนาส่วนใหญ่เน้นการพัฒนาภาพรวมของตำบล ทำให้ชาวบ้านเข้าไม่ถึงคุณภาพรวมไม่เฉพาะจุด” (นางสาวกชพร ใจบุญเรือง, สัมภาษณ์, 24 พฤศจิกายน พ.ศ.2553)

3. ด้านการกำหนดนโยบาย

การกำหนดนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอกส่วนมากจะเน้นในเรื่องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เช่น ไฟฟ้า น้ำ ถนน เป็นต้น โดยจะพิจารณาตามความจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักได้สะท้อนลักษณะการกำหนดนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลออกมาเป็น 2 ลักษณะกล่าวคือ

กลุ่มที่หนึ่ง ต้องการให้การกำหนดนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลเน้นภาพรวมโดยเฉพาะ หมู่ที่ 1 บ้านสันติคีรี เพราะมองว่าบ้านสันติคีรีคือประตูของตำบลแม่สลองนอกที่ต้อนรับนักท่องเที่ยว ฉะนั้นเมื่อประตูบ้านสวยงามก็จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามามากขึ้นทำให้หมู่บ้านอื่นๆ มีรายได้หมุนเวียนกันภายในชุมชน

“การกำหนดนโยบาย (เน้น น้ำ ไฟสว่าง ทางสะดวก) เน้นโครงสร้างพื้นฐาน ถ้าโครงสร้างพื้นฐานยังไม่หมดจะไปเรื่องอื่นๆ อีกอย่างเป็นทางการท่องเที่ยว เศรษฐกิจดีทุกอย่างก็ดี การกำหนดนโยบายจะขึ้นอยู่กับผู้บริหารทั้งหมด พิจารณาตามความจำเป็นและตามมติของการประชุมหมู่บ้าน” (นายวัฒนา ศิริสุภาพรรณ, สัมภาษณ์, 13 มกราคม พ.ศ.2554)

“อาช่วงตอนนี้เริ่มคือเริ่มประท้วงเช่น งบเข้ามาก็จะว่าทำไมต้องลงแต่หมู่ 1 ไม่ลงแม่จันทหลวง (แม่เต๋อ) ก็เลยมีการอธิบายว่า ต้องลงหมู่ 1 ก่อนเพื่อให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาแล้วก็ขยายออกไปตามหมู่บ้านอื่นๆ การพัฒนาควรเน้นพัฒนาหมู่ 1 ก่อนแล้วค่อยๆ กระจายออกไป เช่น การจัดเก็บภาษีของอบต. หมู่ 1 เป็นหลักเลย อย่างอาช่วงจ่ายไม่เท่าไร ภาษีกว่าครึ่งมาจากหมู่ 1 เช่น ปั๊มน้ำมัน โรงแรม ต้องเสียภาษีทุกๆ เดือน ธุรกิจใหญ่ๆ จะอยู่หมู่หนึ่ง แต่อาช่วงบางคนไม่รู้เรื่อง อยากให้พัฒนาตรงนั้นตรงนี้ของอาช่วงก่อน เช่น รองนายกเป็นอาช่วง (แม่เต๋อ) ลูกบ้านก็อยากให้พัฒนาแม่เต๋อเช่น ไฟกริ่ง/ถนน อยากให้ไปทางน้ำบ้าง เพราะบางคนไม่ได้มองปัญหาจริงๆ เช่น ชนเผ่าปลูกผักกันทุกหลังคาเรือน ปลูกไปก็ไม่มีใครซื้อ คุณก็ต้องมาขายที่หมู่หนึ่ง มีนักท่องเที่ยว ขายได้ ต้องคิดคุณจะทำอะไรคุณต้องขายที่หมู่หนึ่ง ถ้าหากหมู่หนึ่งไม่โอเค หมู่หนึ่งรองรับไม่ได้ คุณก็ไม่มีที่ขาย หมู่บ้านอื่นก็ต้องพึ่งพาหมู่หนึ่งในการค้าขายเป็นหลักในขณะที่เดียวกันหมู่หนึ่งก็ต้องการแรงงานจากหมู่อื่นเช่นเดียวกัน แรงงานจากรอบนอก เช่น หมู่ 1 มีข้ามน้ำแต่ก็พาไปแต่ละหมู่บ้าน หมู่ 1 เป็นหน้าบ้านที่ต้อนรับนักท่องเที่ยวในการทำกิจกรรมต่างๆ หลังจากนั้นก็จะพานักท่องเที่ยวไปขี่ม้าตามหมู่บ้านแต่ละชนเผ่า ก็ต้องผ่านหมู่หนึ่งก่อน ต้องมีกันและกันต้องพึ่งพากันเลยเป็นเหตุผลหนึ่งที่ไม่ทะเลาะกันและไม่เคยทะเลาะกันด้วย” (นายสมศักดิ์ คำษา, สัมภาษณ์, 11 ธันวาคม พ.ศ.2553)

กลุ่มที่สอง โดยเฉพาะสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องการให้การกำหนดนโยบายหรือการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลเน้นพัฒนาเฉพาะหมู่บ้านของตนเองเพราะมองว่าหากหมู่บ้านของตัวเองมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแล้วก็จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในหมู่บ้านของตนเองบ้างและเป็นการยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในหมู่บ้านของตน ทั้งนี้เห็นได้ว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะเน้นพัฒนาหรือดึงโครงการต่างๆมาสู่หมู่บ้านตนเองมากกว่านั้นอาจจะเป็นผลสำคัญในการสร้างฐานคะแนนเสียงให้กับตนในสมัยหน้าก็เป็นได้

5.5 บทวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ

จากการนำเสนอข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาข้อที่ (3) เพื่ออธิบายและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับท้องถิ่นตั้งแต่พ.ศ.2540-2552 ทำให้ผู้ศึกษาสามารถตั้งประเด็นการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ประการแรก ด้านผลของการเลือกตั้งจะเห็นได้ว่าการแข่งขันเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะในช่วงหลัง (พ.ศ.2552) เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลในการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองมากขึ้น ทำให้เกิดการหมุนเวียนของอำนาจ (Circulation) จากเดิมที่เคยผูกขาดอำนาจหรือโครงสร้างอำนาจชุมชนมีลักษณะเปลี่ยนจากการผูกขาดอำนาจ (Monolithic Structure of Power) เป็นการกระจายอำนาจหรือหลากศูนย์อำนาจ (Polycentric Structure of Power) เพิ่มมากขึ้น และส่งผลโดยตรงต่อการกำหนดนโยบายที่เริ่มมีการกระจายทั่วทั้งตำบลมากกว่าการกระจุกตัวอยู่ที่หมู่ 1 บ้านสันติคีรีเท่านั้นโดยเน้นตามความจำเป็นเร่งด่วนของแต่ละโครงการเป็นหลัก

สำหรับปัจจัยที่ส่งต่อการเป็นชนชั้นนำในทางการเมือง (Governing Elite) ทั้งตำแหน่งนายกและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่า ปัจจัยความเป็นชาติพันธุ์ (Ethnicity) และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ (Ethnic Identity) คือ ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งและเป็นปัจจัยที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นกล่าวคือ อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ (Ethnic Identity) ถูกนำมาใช้ในทางการเมือง ในลักษณะหลากหลายรูปแบบมีการเลื่อนไหลตามบริบทและมีความย้อนแย้งอยู่เสมอเช่น ผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจำเป็นต้องมีการวางทีมฝ่ายบริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อดึงคะแนนเสียงให้ครอบคลุมทั้งตำบล ตลอดจนการนำเสนอนโยบายในการหาเสียง โดยการถือตนว่าเป็นตัวแทนของกลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic Identification) และตอกย้ำว่าจะทำเพื่อชาติพันธุ์ตนเอง ในขณะเดียวกัน ผู้สมัครรับเลือกตั้งเองก็ต้องลดความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หรือการสลายอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์เพื่อความเป็นกลาง

หรือเพื่อให้ได้รับการยอมรับ และเพื่อประสานงานในการทำงานการเมืองร่วมกัน แต่กระนั้นแล้ว ในด้านวิถีชีวิตประจำวัน ขนบธรรมเนียมและประเพณี กลับยังคงดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของตนเอง

นอกเหนือไปจาก ปัจจัยด้านความเป็นชาติพันธุ์และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ปัจจัยด้านอื่นๆก็มีความสำคัญอยู่ไม่น้อยเช่นกันคือ ปัจจัยทางด้านความเป็นเครือญาติ พวกพ้อง และระบบอุปถัมภ์ แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่า ระบบอุปถัมภ์ในพื้นที่แห่งนี้มีความหมายเฉพาะผู้อุปถัมภ์ในระดับชุมชน (เป็นบุคคลซึ่งไม่ได้ดำรงตำแหน่งอย่างเป็นทางการ) ซึ่งแตกต่างจากพื้นที่อื่นที่มักจะมีผู้อุปถัมภ์ในลักษณะที่ซ้อนทับกันกล่าวคือ มีผู้อุปถัมภ์ภายนอกชุมชนโดยเฉพาะนักการเมืองระดับท้องถิ่นที่สูงขึ้นไปและนักการเมืองระดับชาติที่มักจะเป็นผู้ให้การสนับสนุนนักการเมืองท้องถิ่นเพื่อเป็นฐานคะแนนเสียงในการเมืองระดับชาติ

ประการต่อมา สำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนพบว่า ตั้งแต่มีการยกฐานะจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลจนกระทั่งมีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรงครั้งแรก (พ.ศ.2548) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่อยู่ในระดับค่อนข้างน้อยดังที่ปรากฏลักษณะการขอให้บุคคลเข้ามารับตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือการไต่ถามหาทางการเมือง ซึ่งลักษณะการเมืองเช่นนี้ในด้านหนึ่งหากได้ตัวแทนที่มีคุณภาพก็จะทำให้การบริหารงานมีคุณภาพตามไปด้วยเช่นกัน แต่ต่อมาในการเลือกตั้งครั้งหลังสุดกลับพบว่า ประชาชนทั้งในด้านของผู้สมัครและผู้ใช้สิทธิในการเลือกตั้งต่างก็มีการตื่นตัวและมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น กล่าวคือ ในด้านของผู้สมัครทั้งนายกและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีผู้สมัครมารายชื่อขึ้น นั้นย่อมหมายความว่า ประชาชนมีโอกาสนในการเลือกตัวแทนเพิ่มมากขึ้น (Choice) และคุณสมบัติของผู้สมัครก็ต้องเข้มข้นขึ้นมากด้วยเช่นกัน ฉะนั้นบรรยากาศทางการเมืองตั้งแต่ช่วงเวลาดังกล่าวจึงมีความเป็นประชาธิปไตยและมีการแข่งขันมากกว่าเดิมที่เป็นการเมืองแบบลากตั้ง ซึ่งจากการนำเสนอในช่วงต้นก็จะพบว่า มีผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลรายใหม่เพิ่มมากขึ้นโดยอาจจะเป็นเพราะว่าประชาชนต่างก็ต้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองและในส่วนของการตอบแทนที่เพิ่มมากขึ้นก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะขาดมิได้เช่นกัน

สำหรับประชาชนในพื้นที่หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีการตื่นตัวและมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นด้วยเช่นกันกล่าวคือ ในด้านเกณฑ์การตัดสินใจเลือกนายกและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลของประชาชนมีการเปลี่ยนแปลง โดยประชาชนมีมาตรฐาน (Standard) หรือเกณฑ์การตัดสินใจในระดับที่เข้มข้นขึ้นหรือมีความซับซ้อนในการเลือกตัวแทนเช่น ตัวแทนของตนนอกจากจะเป็นเครือญาติเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันแล้ว ยังต้องเป็นบุคคลที่มีการศึกษา สามารถช่วยเหลือชาวบ้านได้และมี

ผลงาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ประชาชนชนบทชายแดนไม่ได้อยู่ในสภาพที่โง่ จน เจ็บ หรือเลือกตัวแทนของตนเองไม่เป็นแต่อย่างใด นอกจากนั้นแล้ว ประชาชนยังได้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงที่มีการเลือกตั้งนายกและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลก็จะมีการกลับมาใช้สิทธิเลือกตั้งกันเป็นอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าจากคำบอกเล่าของผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ต่างเห็นร่วมกันว่าประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นจากอดีต แต่เหตุใดจึงปรากฏว่าองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอกมีการมาใช้สิทธิเลือกตั้งนายกและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ.2552 น้อยที่สุดในประเทศไทย นอกจากนั้นผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนมากต่างก็มีความเห็นพ้องกันว่า การเลือกตั้งนายกและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลประชาชนในตำบลจะให้ความสำคัญมากกว่าการเลือกตั้งในระดับที่สูงขึ้นไปเช่น การเลือกตั้งนายกและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น ดังนั้นจึงนำมาสู่การตั้งคำถามของผู้ศึกษาว่า แท้จริงแล้วประชาชนให้ความสำคัญกับการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นเพราะมองว่าเป็นเครื่องมือของตนหรือมองว่าเป็นเรื่องใกล้ตัวมากกว่าการตระหนักถึงสิทธิทางการเมืองหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย

ประการสุดท้าย จากลักษณะเฉพาะของตำบลแม่สลองนอกที่ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย ประชาชนส่วนใหญ่โดยเฉพาะผู้สูงอายุไม่ได้รับการศึกษาตามแบบสมัยใหม่ของรัฐ จึงทำให้การเลือกตั้งท้องถิ่นและการเลือกตั้งระดับชาติในตำบลแม่สลองนอกมีปัญหาเรื่องบัตรเสียเป็นจำนวนมาก จึงนำไปสู่ข้อเสนอที่ว่า ควรมีการเปลี่ยนแปลงบัตรเลือกตั้งให้สอดคล้องกับบริบทแต่ละพื้นที่เช่น การปรับเปลี่ยนตัวเลขของผู้รับสมัครจากตัวเลขภาษาไทยเป็นเลขอารบิกซึ่งมีความเป็นสากลมากกว่า และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะมีการเข้าไปส่งเสริมประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นทั้งก่อนและหลังการเลือกตั้งอย่างทั่วถึงและจริงจัง